

Sveriges friluftskommun 2023

Flintull Annica Eriksson,
Annacarin Karlsson

RAPPORT 7112 | AUGUSTI 2023

Sveriges friluftskommun 2023

av Flintull Annica Eriksson och Annacarin Karlsson
IVL Svenska Miljöinstitutet

NATURVÅRDSVERKET

Beställningar

Ordertel: 08-505 933 40

E-post: natur@cm.se

Postadress: Arkitektkopia AB, Box 110 93, 161 11 Bromma

Internet: www.naturvardsverket.se/publikationer

Naturvårdsverket

Tel: 010-698 10 00

E-post: registrator@naturvardsverket.se

Postadress: Naturvårdsverket, SE-106 48 Stockholm

Internet: www.naturvardsverket.se

ISBN 978-91-620-7112-7

ISSN 0282-7298

© Naturvårdsverket 2023

Tryck: Arkitektkopia AB, Bromma 2023

Omslagsfoto/grafik:

Foto, Matilda Holmqvist, Johnér bildbyrå

Temasymbol Sveriges friluftskommun, Naturvårdsverket

Förord

Tack vare allemansrätten kan vi röra oss fritt i den svenska naturen. Att få vistas i natur- och kulturlandskapet är viktigt för människor på många olika sätt. Friluftslivet kan ge såväl möjlighet till fysisk aktivitet som återhämtning samt en förståelse för naturen. Antalet människor som var ute i naturen ökade under pandemin. Den senaste statistiken från 2022 indikerar att det är fortsatt fler som är ute jämfört med innan pandemin. De grönområden som finns nära oss i vår vardag är viktiga. De är lätta att nå och kan besökas ofta. Naturen är också en viktig reseanledning för nationella och internationella turister. Kommunerna har en viktig roll i att ge medborgare och besökares möjlighet till friluftsliv, i olika former, och i olika typer av natur- och kulturområden.

Kommunernas arbete med friluftsliv är värt att uppmärksammas och stimuleras. Sedan 2010 utses årligen Sveriges friluftskommun och 2014 tillkom utmärkelsen Årets förbättrare. Naturvårdsverket, Svenskt Friluftsliv och Sveriges Fritids- och Kulturförbättrare (SFK) samarbetar om den årliga undersökningen och utnämningen av Sveriges friluftskommun. Resultatet baseras på den enkät som besvaras av kommunerna själva.

I rapporten kan du läsa resultatet av årets undersökning och trenderna för hur arbetet har utvecklats över tid. Allemansrätten är en förutsättning för det svenska friluftslivet. Att sprida kunskap om allemansrätten är ett kontinuerligt arbete som behöver vara strategiskt men också kreativt för att nå ut på bästa sätt. I år har årets bonusfrågor inriktats på att följa upp hur kommunerna strategiskt arbetar med allemansrätten samt hur de arbetat för att nå olika målgrupper med kunskap och information. Där finns goda exempel att inspireras av. Vår förhoppning är att hela undersökningen ska ge inspiration, motiv och konkreta exempel tillkommunerna för att arbeta med ett hållbart friluftsliv för alla.

Stockholm 23 augusti 2023

Karin Dunér
Avdelningschef
Avdelning Planering, prövning och tillsyn

Innehåll

Förord	3
Sammanfattning	6
1. Fakta om undersökningen	8
1.1 Bakgrund	8
1.2 Syfte och mål	8
1.3 Definitioner och avgränsningar	8
1.4 Tidigare års vinnare	9
1.5 Undersökningens koppling till de nationella friluftslivspolitiska målen	9
1.6 Genomförande	10
2. Planer för friluftsliv	12
2.1 Ansvar för friluftslivsfrågor inom kommunen	12
2.2 Planer och styrdokument kopplade till friluftsliv	12
2.3 Avsatta resurser i den kommunala budgeten	14
2.4 Säkerställda friluftsområden inom kommunen	14
2.5 Skolornas tillgång till säkerställd natur	16
3. Information och samarbete kring friluftsliv	17
3.1 Information om friluftsliv, naturturism och allemansrätten	17
3.2 Kommunens arbete med naturvägledning	18
3.3 Samarbete och samverkan inom kommunen	19
3.4 Samverkan kring friluftslivsfrågor över kommungränsen	20
4. Aktiviteter och insatser inom friluftsliv	21
4.1 Riktade aktiviteter för att stimulera till friluftsliv	21
4.2 Fortbildning för idrottslärare/skolledning inom friluftsliv	22
4.3 Samarbete mellan kommunens skolor och/eller lokala, regionala friluftsförbund	23
4.4 Tillgänglighet till natur	23
4.5 Bidrag till friluftsförbund	25
4.6 Aktiviteter med stöd av LONA-pengar	25
4.7 Kartläggningar som underlag för planering och åtgärder	26
4.8 Medborgardialog för ökad delaktighet	26
5. Frågor om Allemansrätten	27
A. Beskriv på vilket sätt kommunen strukturerat arbetar med insatser för att främja och värna allemansrätten?	27
B. Ange minst två exempel på kommunens insatser under 2022 för att öka kunskapen om allemansrätten hos olika målgrupper?	29
6. Resultat per landsbygds-, storstads- samt blandade kommuner	31
7. Årets friluftskommun 2023	33
8. Årets förbättrare 2023	34

Bilaga 1 – Enkät	36
A. Kommunens planer för friluftsliv (13 p)	36
B. Kommunens information och samarbete kring friluftsliv (7 p)	37
C. Aktiviteter och insatser inom friluftsliv under 2022 (14 p)	38
D. Utslagsfrågor om kommunens insatser för allemansrätten under 2022	39
Bilaga 2 – Ranking efter totalpoäng	40
Bilaga 3 – Resultat uppdelat på län och kommun	46

Sammanfattning

Kommuner har en viktig roll för det svenska friluftslivet. De arbetar med att ge såväl medborgare som besökare förutsättningar för friluftsliv. För att uppmärksamma och stimulera kommunernas arbete delar Naturvårdsverket, Sveriges Fritids- och Kulturchefsörening och Svenskt Friluftsliv årligen ut pris till Sveriges friluftskommun samt uppmärksammar Årets förbättrare.

Med anledning av detta genomförs en årlig enkätundersökning. Målet är att över tid följa kommunernas arbete som bidrar till att uppnå de nationella friluftslivspolitiska målen. Den kommun som uppnår högst antal poäng i undersökningen utses till Sveriges Friluftskommun. Den som förbättrat sig mest jämfört med de tre senaste åren utses till Årets förbättrare.

Undersökningen har genomförts av IVL Svenska Miljöinstitutet på uppdrag av Naturvårdsverket. Följande områden ingick i undersökningen:

- Planer för friluftsliv (kapitel 3)
- Information och samarbete (kapitel 4)
- Aktiviteter inom friluftsliv (kapitel 5)
- Öppna frågor om allemansrätten (kapitel 6)

I årets undersökning har två kommuner fått full poäng 34, Kalix och Värnamo. Utslagsfrågorna om insatser för allemansrätten visade att de båda kommunerna båda arbetat strategiskt men på olika sätt och att de inte kunde skiljas åt. Sveriges friluftskommun 2023 är Kalix och Värnamo kommuner. Tredjeplatsen delas också av två kommuner Höganäs och Sundsvall med 33,5 poäng.

Kommun	Ranking	Total	Planer för friluftsliv	Information och samarbete	Aktiviteter inom friluftsliv
Kalix	1	34	13	7	14
Värnamo	1	34	13	7	14
Höganäs	3	33,5	12,5	7	14
Sundsvall	3	33,5	12,5	7	14

Mediankommunen uppnår i undersökningen ett totalresultat på 22,3 poäng.

Andelen poäng som kommunerna har fått av totalpoängen jämförs också med snittet av andelen poäng från de tre senaste årens undersökningar. Den kommun som har förbättrat sig mest, utses till Årets förbättrare 2023. Ett flertal kommuner i undersökningen uppnår goda resultat jämfört med snittet från tidigare år. De kommuner som har förbättrat sig mest är Pajala följt av Kungsör, Älmhult, Piteå och Malung-Sälen.

Sveriges friluftskommun 2023

Kalix och Värnamo kommuner är Sveriges friluftskommun 2023. Kalix i Norrbottens län och Värnamo i Jönköpings län har båda under flera års tid och med stort engagemang arbetat strategiskt med friluftslivsfrågorna såväl inom planering som konkret genom aktiviteter och tillgängliggörande av områden för friluftsliv. Båda kommunerna visar på vikten av långsiktigt strategiskt arbete som de lagt grunden till genom en politiskt antagen friluftsplan och med friluftsfrågorna i översiktsplanen.

Samverkan är också en av nycklarna till framgång för Sveriges friluftskommuner 2023. I bland annat frågor om allemansrätten har Värnamo samverkat med länsstyrelsen och andra kommuner. Kalix har haft en tät samverkan över förvaltningsgränser inom kommunen med exempelvis skolan och hälsoinspiratör. Båda kommunerna har samverkat med friluftsorganisationer i skolverksamheten.

Årets förbättrare 2023

Pajala kommun är Årets förbättrare 2023. Det är den kommun som förbättrat sitt enkätresultat mest jämfört med de tre senaste åren. I Pajala kommun i Norrbottens län finns en tjänsteperson med uttalat ansvar för friluftslivsfrågorna och avsätta resurser i budgeten för friluftsarbetet. Detta tillsammans med en aktiv samverkan med länsstyrelsen i Norrbottens län och/eller regionen samt grannkommunerna ger en god grund för Pajalas fortsatta arbete med att främja möjligheterna till friluftsliv för medborgare och besökare.

1. Fakta om undersökningen

1.1 Bakgrund

Kommunerna har en viktig roll i att ge medborgare och besökare möjlighet till friluftsliv bättre hälsa. För att uppmärksamma och stimulera kommunernas arbete med friluftsliv delar Naturvårdsverket, Sveriges Fritids- och Kulturchefs-förening och Svenskt Friluftsliv (hädanefter benämnda de utdelande organisationerna) årligen ut pris till Sveriges friluftskommun. Detta görs inom ramen för Naturvårdsverkets uppdrag att bevara och utveckla friluftslivet, samt följa upp de nationella friluftslivspolitiska målen.

Utmärkelsen Sveriges friluftskommun har delats ut sedan 2010. Sedan 2014 utses också Årets förbättrare.

1.2 Syfte och mål

Syftet med utmärkelsen Sveriges friluftskommun är att skapa uppmärksamhet kring friluftslivsarbetet och stimulera kommunernas arbete, som ger förutsättningar för medborgare och besökares upplevelser i natur- och kulturlandskapet och bidrar till att nå de nationella friluftslivspolitiska målen.

Målet med undersökningen, tillsammans med tidigare års undersökningar, är att ge underlag för att över tid mäta och följa upp kommuners arbete med friluftsliv, som bidrar till att uppnå de friluftspolitiska målen.

1.3 Definitioner och avgränsningar

I undersökningen om Sveriges friluftskommun 2023 används följande definitioner och avgränsningar som också fanns med i den enkät som distribuerades till kommunerna.

Friluftsliv

Med friluftsliv menas vistelse utomhus i natur- eller kulturlandskapet för välbefinnande och naturupplevelser utan krav på tävling (SFS 2010:2008).

Naturturism

Omfattar människors aktiviteter när de vistas i naturområden utanför sin vanliga omgivning (Professor Peter Fredman, forskningsinstitutet ETOUR).

Friluftorganisation

Med friluftorganisation menas ideell organisation som har till huvudändamål eller som i en väsentlig del av sin verksamhet bedriver eller främjar långsiktigt hållbart friluftsliv (SFS 2010:2008).

1.4 Tidigare års vinnare

Naturvårdsverket och dess samarbetspartners har delat ut priset till Sveriges friluftskommun sedan 2010. Tidigare vinnare har varit följande:

2022	Trollhättan
2021	Olofström
2020	Jönköping
2019	Olofström
2018	Sundsvall
2017	Huddinge och Örebro (två vinnare)
2016	Örnsköldsvik
2015	Örnsköldsvik
2014	Leksand, Söderhamn och Örebro (tre vinnare)
2013	Örebro
2012	Örebro
2011	Örnsköldsvik
2010	Sundsvall

1.5 Undersökningens koppling till de nationella friluftslivspolitiska målen

Resultatet av undersökningen kommer att användas för att över tid mäta kommunernas bidrag till att nå de nationella friluftslivspolitiska målen. Det övergripande målet för politiken är att stödja människors möjligheter att vistas i naturen och utöva friluftsliv där allemansrätten är en grund för friluftslivet. Alla människor ska ha möjlighet att få naturupplevelser, välbefinnande, social gemenskap och ökad kunskap om natur och miljö. De tio nationella friluftslivspolitiska målen¹ är:

1. Tillgänglig natur för alla
2. Starkt engagemang och samverkan
3. Allemansrätten
4. Tillgång till natur för friluftsliv
5. Attraktiv tätortsnära natur
6. Hållbar regional tillväxt och landsbygdsutveckling
7. Skyddade områden som resurs för friluftslivet
8. Ett rikt friluftsliv i skolan
9. Friluftsliv för god folkhälsa
10. God kunskap om friluftslivet²

¹ Regeringens skrivelse om de friluftspolitiska målen, Skr. 2012/13:51

² Mer information om målen finns på www.naturvardsverket.se

1.6 Genomförande

1.6.1 Projektorganisation

Undersökningen har genomförts av IVL Svenska Miljöinstitutet på uppdrag av Naturvårdsverket. Åsa Blomster, Naturvårdsverket, har varit kontaktperson för de utdelande organisationerna. I projektgruppen för undersökningen har dessutom ingått Dina Evenéus, Svenskt Friluftsliv, Mårten Hafström, Sveriges Fritids- och Kulturchefsörening samt Eva Stighäll, Naturvårdsverket. Analys och sammanställning av resultaten samt rapportskrivning har utförts av Flintull Annica Eriksson och Annacarin Karlsson, IVL Svenska Miljöinstitutet.

1.6.2 Undersökningens frågeställningar

Följande områden ingick i undersökningen. Inom parentes anges i vilket kapitelfrågor och resultat redovisas:

- Planer för friluftsliv (kapitel 2)
- Information och samarbete kring friluftsliv (kapitel 3)
- Aktiviteter och insatser inom friluftsliv (kapitel 4)
- Öppna frågor om kommunernas insatser för allemansrätten under 2022³ (kapitel 5)

Den ursprungliga frågemallen är framtagen av de utdelande organisationerna – med stöd av forskare i det nu avslutade forskningsprogrammet Friluftsliv i förändring. Genom åren som undersökningen gjorts har frågorna justerats, några har tillkommit och någon har utgått. Syftet har bland annat varit att säkerställa att olika kommuntyper med olika förutsättningar ändå har samma möjlighet att nå goda resultat, samt se över hur frågeställningar kopplar till målen för friluftspolitik. Efter varje fråga i undersökningen anges vilket av de tio nationella friluftslivspolitiska målen som frågan är kopplad till. Den enkät som användes i årets undersökning återfinns i bilaga 1.

I årets enkät har en fråga om skolan ändras eftersom tidigare fråga inte längre är relevant med anledning av förändrad läroplan.

1.6.3 Datainsamlingsmetod

Datainsamlingen genomfördes via en webbenkät under perioden 9 januari 2023 – 3 mars 2023. Ett antal påminnelser skickades ut via e-post till de kommuner som ännu inte skickat in sina svar. Kommuner som inte svarat på enkäten efter sista svarsdatum (3 mars) fick ytterligare en till påminnelse och förlängd tid fram till 8 mars att besvara enkäten. Flertalet av de som inte svarat på enkäten kontaktades också löpande per telefon för att se till att enkäten nått fram, och vid behov skickades enkäten ut på nytt.

³ Tema på denna fråga varierar mellan åren. Frågan kan också fungera som utslagsfråga om flera kommuner hamnar på samma högsta poäng.

1.6.4 Svarsfrekvens

Totalt har 217 av Sveriges 290 kommuner fullföljt hela enkäten i årets undersökning, vilket ger en svarsfrekvens på 75 procent. Detta är ökning jämfört med året innan då svarsfrekvensen för 2022-års undersökning var 73 procent.

Någon bortfallsanalys om motiven till att inte svara på undersökningen har inte ingått i uppdraget, men vid påminnelseamtal till de kommuner som inte svarat på enkäten (eller som påbörjat och inte slutfört) framfördes bland annat följande orsaker: svårt att samla in kompletta svar då frågorna berör flera olika verksamheter i kommunen, svårt att veta vem i kommunen som ska ansvara för att svara på enkäten eller att tjänstepersoner på kommunen av någon anledning beslutat att inte lämna in några svar. Flertalet av de som kontaktades uppgav också att de får så många enkäter och inrapporteringar att de inte hinner svara på dem, eller att de inte kan hålla reda på dem och därför glömmer bort att svara.

1.6.5 Poängbedömning

Totalt kunde en kommun få maximalt 34 poäng i årets undersökning. Det är samma poäng som i tidigare års undersökningar. Poängfördelningen framgår av enkätformuläret (bilaga 1).

Poängfördelningen inom undersökningens tre områden ser ut som följer:

- Planer för friluftsliv (13 poäng)
- Information och samarbete kring friluftsliv (7 poäng)
- Aktiviteter och insatser inom friluftsliv (14 poäng)

Den kommun som får flest antal poäng i undersökningen utses till Sveriges friluftskommun 2023. Om det är flera kommuner som fått lika många poäng kan den sista frågan med fritextsvar användas som utslagsfråga (de utdelande organisationerna förbehåller sig då rätten att välja en vinnare utifrån deras bedömning). Andelen poäng som kommunerna har fått av totalpoängen jämförs också med snittet av andelen poäng från de tre senaste årens undersökningar. Den kommun som har förbättrat sig mest, det vill säga har fått störst positivt värde på differensen, utses till Årets förbättrare 2023.

1.6.6 Rapportupplägg

Rapporten inleds med en sammanfattning. Kapitel 1 innehåller fakta om undersökningen. Därefter presenteras resultatet från de tre delområdena i kapitel 2–4 samt i kapitel 5. Öppna frågor om kommunernas insatser för allemansrätten under 2022. För varje område presenteras resultaten på totalnivå, där resultatet per fråga visualiseras i diagram. I kapitel 6 redovisas respektive kommuns resultat totalt och per delområde. Slutligen presenteras årets vinnare av Utmärkelsen Sveriges Friluftskommun 2023 i kapitel 7 samt Årets förbättrare 2023 i kapitel 8. Enkätfrågor och ranking efter totalpoäng presenteras i bilagor.

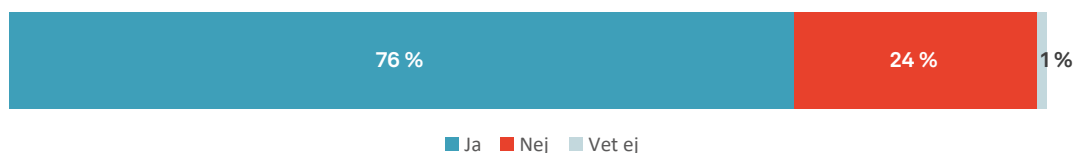
2. Planer för friluftsliv

Området *Kommunens planer för friluftsliv* innehåller elva frågor med syftet att fånga upp kommunernas arbete med friluftsliv på politisk/strategisk nivå.

2.1 Ansvar för friluftsfrågor inom kommunen

Nästan åtta av tio kommuner (76 procent) uppger att de har en eller flera tjänstepersoner med uttalat ansvar för kommunens verksamhet inom friluftsliv (friluftsstrategi, friluftssamordnare eller motsvarande), alternativt att ansvaret för friluftslivsfrågorna tydligt ingår i en tjänstepersons uppdrag. Resultatet är liknande med förra årets.

Kommunen har en eller flera tjänstepersoner med uttalat ansvar för frågor gällande kommunens verksamhet inom friluftsliv

Andel Ja-svar	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011
Kommunen har en eller flera tjänstepersoner med uttalat ansvar för verksamheten inom friluftsliv	76 %	78 %	76 %	71 %	70 %	75 %	56 %	61 %	56 %	58 %	61 %	52 %	56 %

2.2 Planer och styrdokument kopplade till friluftsliv

Omkring sju av tio kommuner (69 procent) har en översiktsplan (eller fördjupningar/tillägg till denna) med ett avsnitt om friluftsliv, där ambitionerna framgår tydligt och planen/fördjupningen/tillägget är beslutade eller aktualitetsprövade de senaste fyra åren. Det är 1 procent lägre andel än tidigare år, andelen ökade däremot mellan åren 2017 och 2022.

Något mindre än tre av tio kommuner (29 procent) uppger att de har en politiskt antagen friluftsplan, friluftsstrategi och/eller friluftspolicy innehållande exempelvis konkreta mål, riktlinjer, hantering av markkonflikter och/eller planering för friluftsliv. Det är samma andel som tidigare år, det vill säga en fortsatt en låg andel i linje med de tidigare årens resultat. Andelen som inte vet om de har en politiskt antagen plan har ökat (från 7 procent till 9 procent).

Ungefär sex av tio kommuner (59 procent) har naturturism som en strategisk fråga eller har det tydligt införlivat i ett eller flera styrdokument (till exempel näringsplan eller liknande.). Nivån ligger kvar på samma andel som den senaste undersökningen medan andelen som inte vet har minskat något.

Kommunen har en översiktsplan med ett avsnitt om friluftsliv, där ambitionerna framgår tydligt och planen/fördjupningen/tilläggen är beslutade eller aktualitetsprövade de senaste fyra åren

Kommunen har en politiskt antagen friluftspolicy, friluftsstrategi och /eller friluftspolicy

Naturturism finns med som en strategisk fråga och är tydligt införlivat i ett eller flera styrdokument

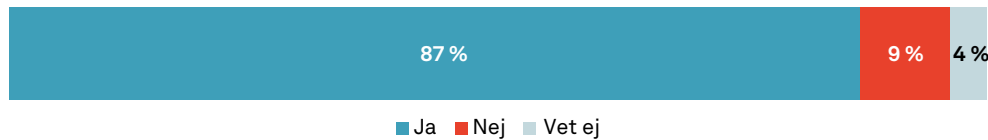

Andel Ja-svar	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011
Kommunens översiktsplan innehåller ett avsnitt om friluftsliv	69 %	70 %	66 %	62 %	59 %	54 %	44 %	50 %	45 %	51 %	49 %	44 %	47 %
Kommunen har en politiskt antagen friluftspolicy, friluftsstrategi och/eller friluftspolicy	29 %	29 %	25 %	22 %	22 %	15 %	14 %	17 %	13 %	13 %	15 %	10 %	13 %
Naturturism finns med som en strategisk fråga eller tydligt införlivat i ett eller flera styrdokument	59 %	59 %	59 %	55 %	48 %	59 %	46 %	44 %	41 %	41 %	35 %	21 %	29 %

2.3 Avsatta resurser i den kommunala budgeten

Fyra av fem kommuner (87 procent) har avsatta resurser för friluftsliv i den kommunala budgeten (ekonomiska och/eller personella). Det är en ökning med 4 procent sen senaste undersökningen.

Kommunen har avsatta resurser för friluftsliv i den kommunala budgeten

Andel Ja-svar	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011
Kommunen har avsatta resurser för friluftsliv i den kommunala budgeten	87 %	83 %	83 %	79 %	81 %	87 %	-	-	-	87 %	89 %	86 %	84 %

Nästan sex av tio (57 procent) kommuner planerar för att höja ambitionsnivån för arbetet med friluftsliv de kommande ett till tre åren. Det är ett lägre resultat än förra årets undersökning då resultatet var 68 procent.

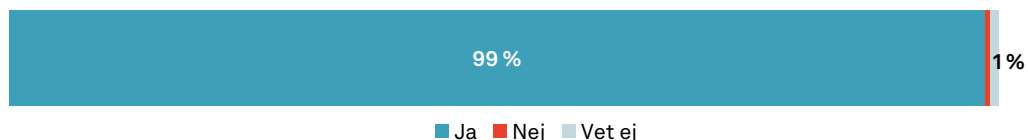
Kommunens planerade ambitionsnivå för friluftsliv under de kommande 1–3 åren

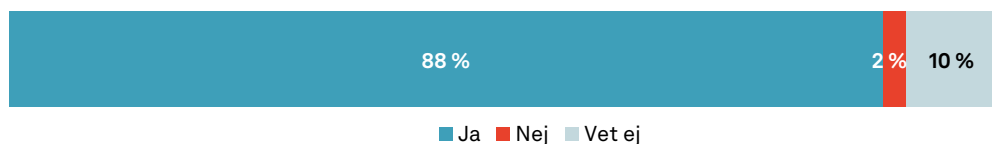
2.4 Säkerställda friluftsområden inom kommunen

Nästan alla kommuner har säkerställda friluftsområden som är skyddade, genom detaljplan, naturreservat eller kommunala naturreservat (99 procent). Ungefär nio av tio kommuner (88 procent) anger att något säkerställt friluftsområde har utpekade natur- och/eller kulturmiljövärden.

Kommunen har säkerställda friluftsområden

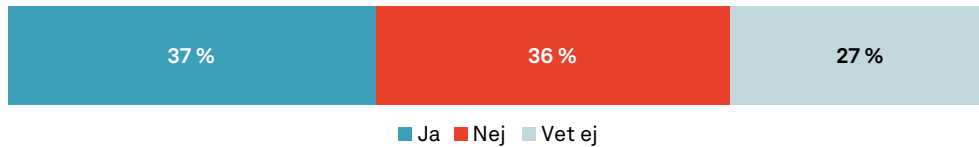

Något särskilt friluftsområde har utpekade värden för natur-och kulturmiljö

Knappt fyra av tio (37 procent) kommuner anger att de i kommunen har säkerställda friluftsområden med låga ljudnivåer som särskild kvalitet. Cirka en tredjedel av (27 procent) kommunerna vet inte om de har det.

Något säkerställt friluftsområde har låga ljudnivåer som en särskild kvalitet

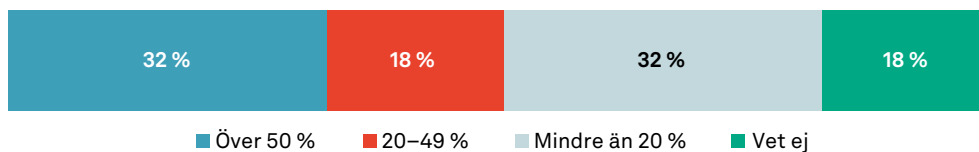
Nästan åtta av tio kommuner (78 procent) uppger att minst ett säkerställt friluftsområde har god fysisk tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning.

Något säkerställt friluftsområde har god fysisk tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning

Förra året tillkom en fråga gällande hur stor andel av friluftsområdena som har god informativ tillgänglighet för människor med funktionsnedsättning (via hemsida, app, på plats m.m.). Cirka tre av tio kommuner (32 procent) uppger att över 50 procent av friluftsområdena har detta. Ungefär en tredjedel av kommunerna (32 procent) anger att mindre än 20 procent av deras friluftsområden har god informativ tillgänglighet för det syftet.

Andel av friluftsområden som har god informativ tillgänglighet för människor med funktionsnedsättning

Alla resultat inom säkerställda friluftsområden är på samma nivå som tidigare års rapportering.

Andel Ja-svar	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011
Kommunen har säkerställda friluftsområden	99 %	98 %	96 %	93 %	93 %	91 %	89 %	91 %	89 %	90 %	89 %	83 %	91 %
Något säkerställt friluftsområde har utpekade värden för natur- och kulturmiljö	88 %	88 %	90 %	83 %	88 %	91 %	-	-	-	-	-	-	-
Något säkerställt friluftsområde har låga ljudnivåer som en särskild kvalitet	37 %	38 %	34 %	34 %	32 %	36 %	-	-	-	-	-	-	-
Något säkerställt friluftsområde har god fysisk tillgänglighet för funktionsnedsatta*	78 %	78 %	82 %	74 %	72 %	70 %	66 %	69 %	64 %	-	-	-	-

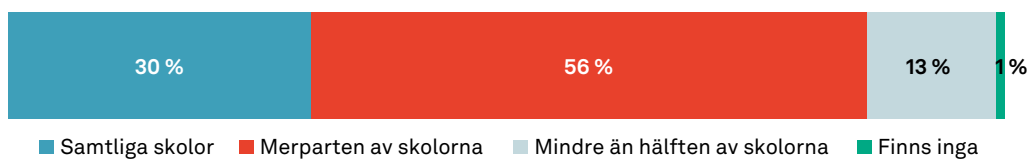
* Frågan har formulerats om från tidigare undersökningar. Ordet "fysisk" har lagts till för att särskilja fysisk och informativ tillgänglighet, samt svarsalternativen med mindre och mer i procent har lagts till sedan år 2022.

2.5 Skolornas tillgång till säkerställd natur

Över hälften av kommunerna (56 procent) anger att merparten av skolorna i kommunen har tillgång till säkerställd natur inom 300 meter från skolbyggnaden (genom detaljplan, naturreservat, avtal) med syfte att kunna användas under skoltid. Tre av tio kommuner (30 procent) anger att samtliga skolor har tillgång.

År 2018 formulerades frågan om från att tidigare år ha handlat om säkerställda skolskogar.⁴ I undersökningen för år 2022 formulerades frågan om igen.⁵

Andel av skolorna i kommunen som har tillgång till säkerställd natur inom 300 meter med syftet att kunna användas under skoltid

Frågan har formulerats om med nya svarsalternativ 2022 och ska därför inte utan hänsyn jämföras med tidigare år. Andelen Ja-svar från tidigare års undersökningar presenteras nedan.

Andel Ja-svar	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010
Merparten skolor har tillgång till säkerställd natur	73 %	75 %	71 %	68 %	58 %	52 %	52 %	47 %	46 %	47 %	43 %	41 %

⁴ Frågan som ställdes 2017 och tidigare var: Finns det i din kommun säkerställda skolskogar (utpekade i detaljplan, översiktsplan eller genom avtal med markägare)? En skolskog är ett avgränsat område som disponeras av skolan för lektioner och utevistelser.

⁵ 2018–2021 var frågeformulering var: Har merparten skolor (> 50 %) i kommunen tillgång till säkerställd natur inom 300 meter med syftet att kunna användas under skoltid?

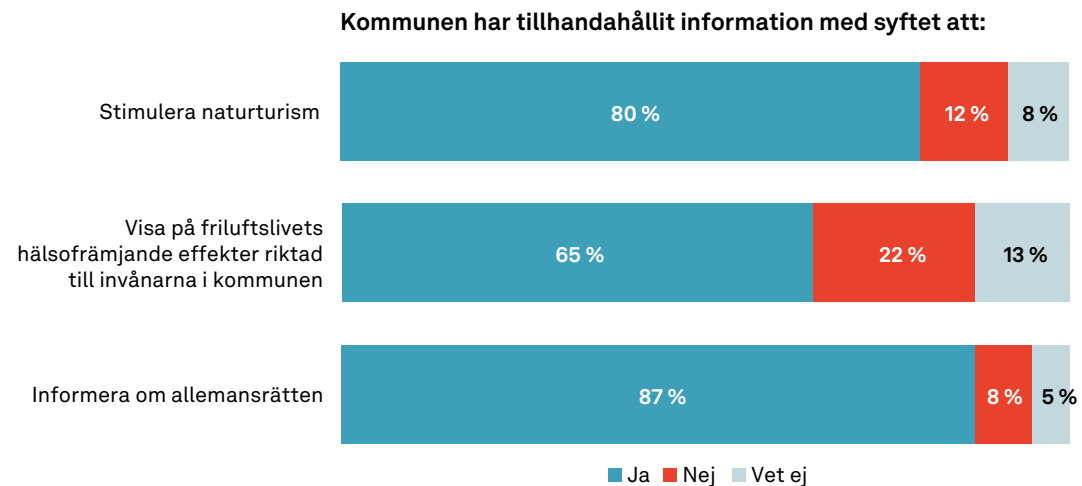
3. Information och samarbete kring friluftsliv

Området *Kommunens information och samarbete kring friluftsliv* innehåller fem frågor med syftet att ta reda på hur kommunen arbetar med naturvägledning och information om friluftsliv och allemansrätten, samt hur samarbetet kring friluftslivsfrågor ser ut inom kommunen respektive över kommungränserna.

3.1 Information om friluftsliv, naturturism och allemansrätten

De flesta kommunerna anger att de har tillhandahållit information med syfte att stimulera naturturism (80 procent), visa på friluftslivets hälsofrämjande effekter riktat till invånarna i kommunen (65 procent), samt informerat om allemansrätten (87 procent).

Samtliga tre visar en nedgång från föregående och alla tre områden där ett mindre antal kommuner i år anger att de tillhandahållit information med syfte att visa på friluftslivets hälsofrämjande effekter, ett fall från 82 procent i föregående års undersökning till 65 procent i år.

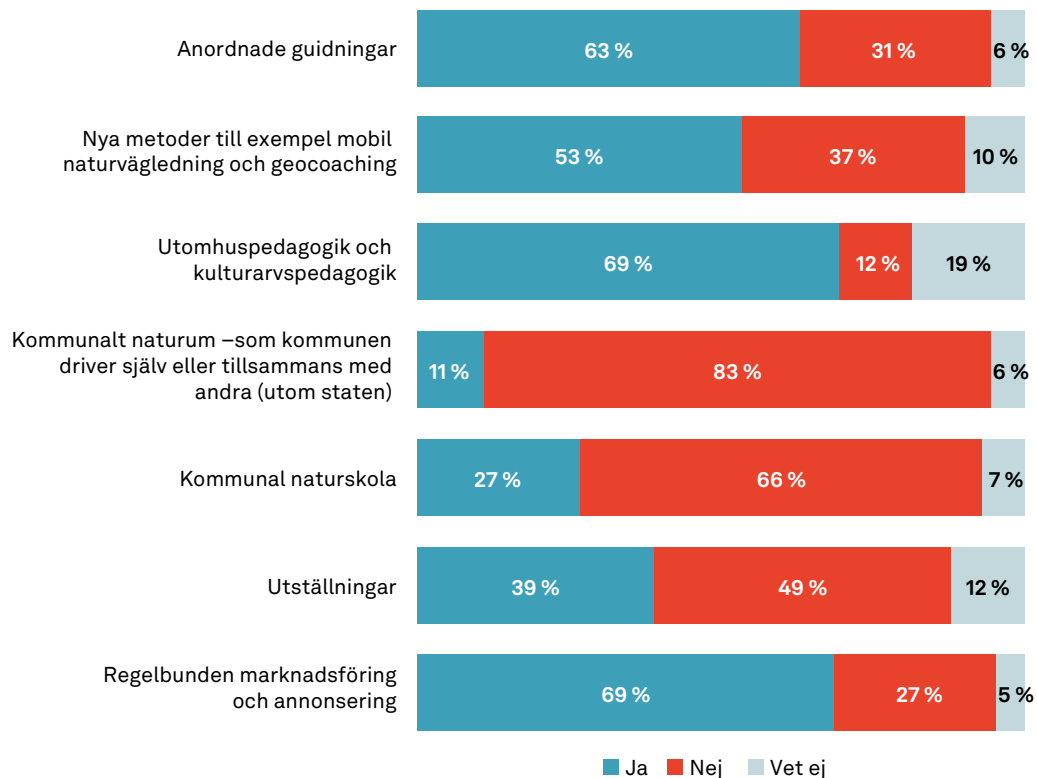
Andel Ja-svar	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011
<i>Kommunen har tillhandahållit information i syfte att...</i>													
Stimulera naturturism	80 %	82 %	81 %	74 %	76 %	79 %	-	-	-	-	-	-	-
Visa på friluftslivets hälsofrämjande effekter riktad till invånarna i kommunen	65 %	82 %	69 %	55 %	59 %	60 %	-	-	-	-	-	-	-
Informera om allemansrätten	87 %	88 %	87 %	81 %	82 %	82 %	65 %	65 %	64 %	64 %	64 %	56 %	58 %

3.2 Kommunens arbete med naturvägledning

Kommunerna arbetar med naturvägledning i olika former. Vanligt förekommande är att kommunerna har genomfört guidningar (63 procent), att de arbetar med utomhuspedagogik och kulturarvspedagogik (69 procent) och att de arbetar med regelbunden marknadsföring och annonsering (69 procent).

En något lägre andel anger att de arbetar med nya metoder för naturvägledning, till exempel mobil naturvägledning och geocoaching (53 procent) och utställningar (39 procent). En betydligt lägre andel anger att de arbetar med kommunal naturskola (27 procent) och kommunalt naturum (11 procent).

Kommunen arbetar med naturvägledning i följande former:

Utöver de former av naturvägledning som fanns med som svarsalternativ i enkäten har några kommuner angett att de arbetar med naturvägledning i annan form. Exempelvis svarar kommunerna att de arbetar med naturvägledning via sociala medier, naturlådor, naturstigar, informationstavlor och broschyrer.

Nedan följer en tabell som visar resultat över tid.

Andel Ja-svar	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015
Anordnade guidningar	63 %	67 %	66 %	63 %	64 %	70 %	51 %	55 %	47 %
Nya metoder till exempel mobil naturvägledning och geocoaching	53 %	55 %	56 %	43 %	40 %	39 %	24 %	31 %	27 %
Utomhuspedagogik och kulturarvspedagogik	69 %	72 %	74 %	64 %	64 %	66 %	49 %	50 %	41 %
Kommunalt naturum – som kommunen driver själv eller tillsammans med andra (utom staten)	11 %	14 %	13 %	13 %	18 %	16 %	14 %	20 %	16 %
Kommunal naturskola	27 %	26 %	25 %	22 %	23 %	26 %	19 %	20 %	19 %
Utställningar	39 %	40 %	43 %	40 %	44 %	42 %	28 %	31 %	25 %
Regelbunden marknadsföring och annonsering	69 %	69 %	71 %	56 %	62 %	53 %	38 %	42 %	35 %

3.3 Samarbete och samverkan inom kommunen

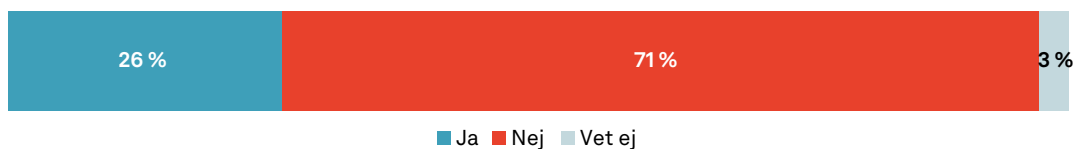
Ungefär fyra av tio kommuner (37 procent) har ett friluftsråd eller liknande för dialog med, till exempel, ideella friluftsförbund, stiftelser, markägare med flera om friluftslivsfrågor i kommunen. Det är en marginell minskning jämfört med tidigare år, då andelen var 40 procent.

Inte lika många (26 procent) har en politiskt beslutad samverkans- eller planeringsgrupp för friluftsliv där flera verksamhetsområden ingår. Det är en minskning jämfört med fjolårets undersökning (31 procent).

Kommunen har ett friluftsråd eller liknande

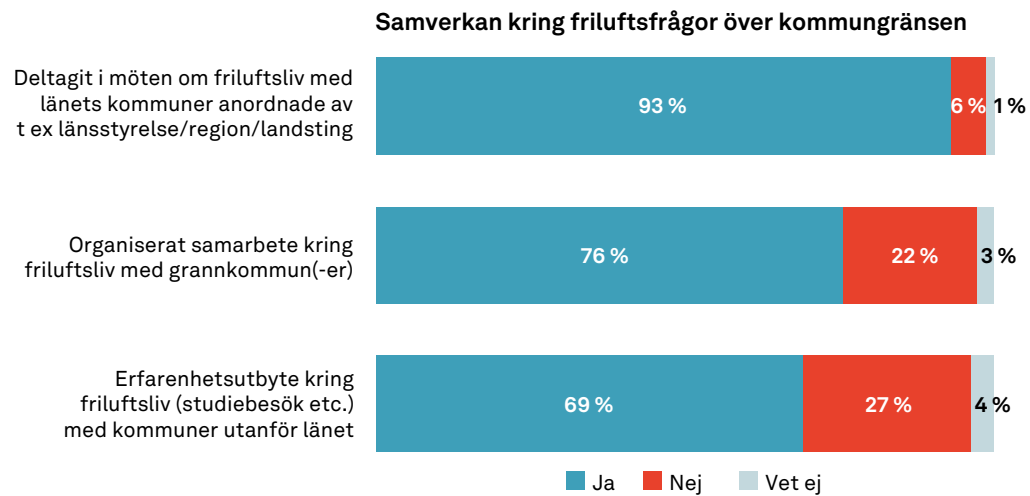
Kommunen har en politiskt beslutad samverkans- eller planeringsgrupp för friluftsliv där flera verksamhetsområden ingår

Andel Ja-svar	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012
Kommunen har ett friluftsråd eller liknande	37 %	40 %	36 %	31 %	30 %	33 %	26 %	28 %	18 %	21 %	21 %	19 %
Kommunen har en politisk beslutad samverkans- eller planeringsgrupp för friluftsliv där flera verksamhetsområden ingår	26 %	31 %	28 %	24 %	22 %	25 %	19 %	20 %	14 %	16 %	18 %	-

3.4 Samverkan kring friluftslivsfrågor över kommungränsen

Nästan alla av kommunerna anger att de har deltagit i möten om friluftsliv med länets kommuner anordnade av till exempel länsstyrelse eller region (93 procent). Knappt åtta av tio kommuner anger att de har haft organiserat samarbete kring friluftsliv med grannkommun(-er) (76 procent). Cirka sju av tio av kommunerna uppger att de har haft erfarenhetsutbyte kring friluftsliv (studiebesök etc.) med kommuner utanför länet (69 procent). Resultaten är stigande för samtliga samverkansfrågor i jämförelse med föregående år.

Andel Ja-svar	2023	2022	2021	2020	2019	2018
Deltagit i möten om friluftsliv med länets kommuner anordnade av t.ex. länsstyrelsen eller landsting/region	93 %	91 %	90 %	85 %	85 %	86 %
Organiserat samarbete kring friluftsliv med grannkommun(-er)	76 %	74 %	74 %	67 %	63 %	70 %
Erfarenhetsutbyte kring friluftsliv (studiebesök etc.) med kommuner utanför länet	69 %	55 %	59 %	58 %	52 %	65 %

4. Aktiviteter och insatser inom friluftsliv

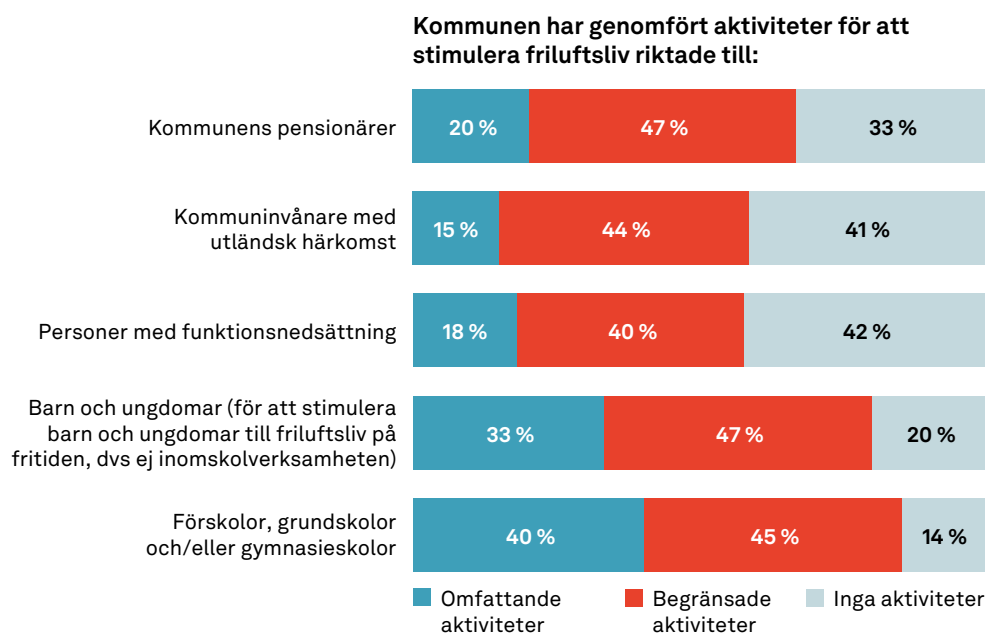
Frågeområdet Aktiviteter och insatser inom friluftsliv består av tio frågor med syftet att ta reda på vilka aktiviteter och insatser som kommunen genomfört under 2022 för att stimulera friluftsliv.

4.1 Riktade aktiviteter för att stimulera till friluftsliv

Frågan har formulerats om i årets undersökning och fångar upp huruvida kommunerna genomfört omfattande, begränsade eller inga aktiviteter för att stimulera till friluftsliv.

Den målgrupp som flest kommuner har riktat aktiviteter till är förskolor, grundskolor och/eller gymnasieskolor. Fyra av tio kommuner (40 procent) anger att de gjort omfattande aktiviteter, och något fler (45 procent) har genomfört aktiviteter i begränsad omfattning. Gällande aktiviteter till barn och ungdomar på deras fritid anger tre av tio kommuner att de genomfört omfattande aktiviteter och ungefär hälften begränsade aktiviteter (47 procent).

Ungefär hälften av kommunerna har i begränsad utsträckning riktat aktiviteter för att stimulera friluftsliv hos pensionärer, invånare med utländsk härkomst och personer med funktionsnedsättning. Bara två av tio kommuner (20 procent) anger att de har genomfört omfattande aktiviteter mot kommunens pensionärer, och en något lägre andel anger att de genomfört omfattande aktiviteter gentemot invånare med utländsk härkomst (15 procent) och personer med funktionsnedsättning (18 procent). Svarsandelarna är jämförbara med tidigare års undersökning.

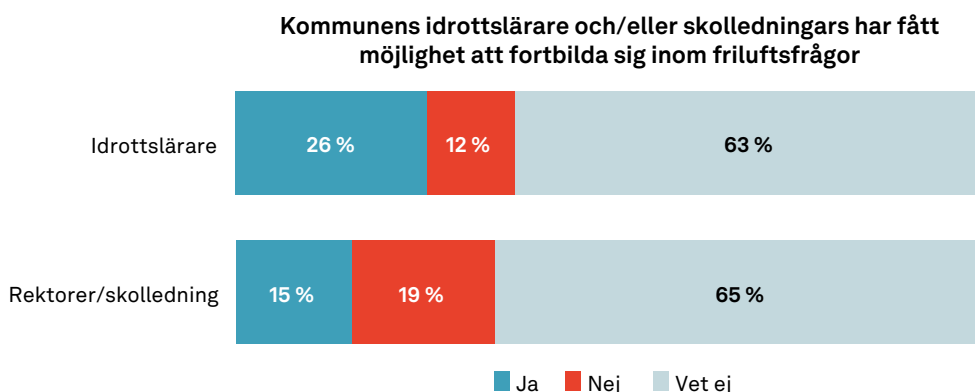
Frågan har formulerats om med nya svarsalternativ 2022 och ska därför inte utan hänsyn jämföras med tidigare år. Andelen Ja-svar från tidigare års undersökningar presenteras nedan.

Andel Ja-svar	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010
<i>Kommunen har genomfört aktiviteter för att stimulera till friluftsliv riktade till</i>												
Kommunens pensionärer	47 %	38 %	41 %	46 %	43 %	40 %	40 %	-	-	31 %	31 %	28 %
Kommuninvånare med utländsk härkomst	45 %	44 %	56 %	61 %	54 %	42 %	36 %	-	-	30 %	26 %	19 %
Personer med funktionsnedsättning	45 %	37 %	40 %	47 %	40 %	38 %	37 %	-	-	39 %	39 %	32 %
Barn och ungdomar (för att stimulera barn och ungdomar till friluftsliv på fritiden, dvs ej inom skolverksamheten)	70 %	61 %	65 %	70 %	66 %	55 %	62 %	-	-	55 %	49 %	45 %
Förskolor, grundskolor och/eller gymnasieskolor	74 %	66 %	72 %	74 %	73 %	69 %	62 %	-	-	67 %	59 %	-

4.2 Fortbildning för idrottslärare/skolledning inom friluftsliv

Frågan har formulerats om med nya svarsalternativ 2022 på grund av ändringar i läroplanen och ska därför inte utan hänsyn jämföras med tidigare år. Frågan tillkom första gången år 2020 och har inte funnits med i tidigare års undersökningar.

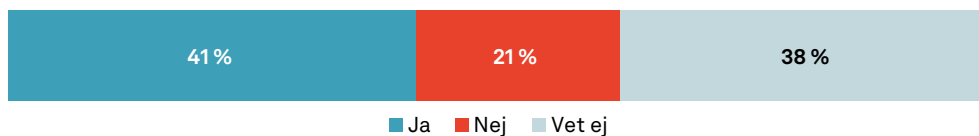
26 procent av idrottslärare, samt 15 procent av rektorer och skolledningar, i de kommuner som svarat på undersökningen har fått möjlighet att fortbilda sig inom friluftsförfrågor under 2022. 12 procent av idrottslärare, respektive 19 procent av rektorer och skolledningar, har inte haft möjlighet att fortbilda sig inom friluftsförfrågor.

4.3 Samarbete mellan kommunens skolor och/eller lokala, regionala friluftorganisationer

Frågan är ny för årets undersökning. Fyra av tio kommuner (41 procent) uppger att de kan ange konkreta exempel på samarbeten mellan skolor och lokala eller regionala friluftorganisationer. Två av tio (21 procent) kommuner anger att de inte har något samarbete.

Finns det konkreta exempel på samarbete mellan kommunens skolor och lokala eller regionala friluftorganisationer?

* Frågan är ny i årets undersökning

4.4 Tillgänglighet till natur

Mindre än hälften av kommunerna (48 procent) uppger att det i stor utsträckning finns möjlighet att ta sig till naturområden med kollektivtrafik. Något fler kommuner (50 procent) anger att möjligheten att ta sig till naturområden i kommunen med kollektivtrafik (linjetrafik eller arrangerade resor) är begränsad, det vill säga det är låg tillgänglighet till naturen med kollektivtrafik.

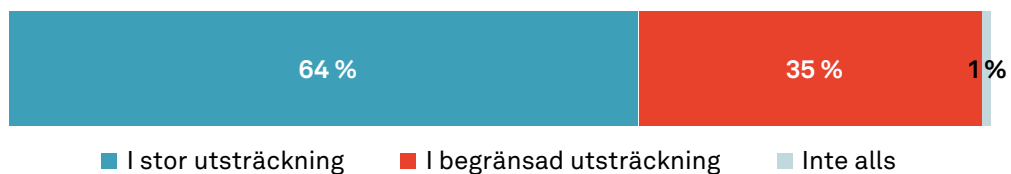
Ungefär sex av tio kommuner (64 procent) anger att de i stor utsträckning arbetar för att underlätta tillgängligheten i naturen genom stigar, leder, ridvägar, cykelvägar etcetera. Ungefär fyra av tio kommuner (35 procent) arbetar i begränsad utsträckning med att underlätta tillgängligheten.

En minskning kan ses i årets undersökning, då cirka fem av tio kommuner (53 procent) som anger att de i stor utsträckning arbetar aktivt med att bevara, utveckla eller restaurera bostadsnära naturområden för friluftsliv med syfte att stimulera till mer utevistelse. Cirka fyra av tio kommuner (44 procent) anger att de gör det i begränsad utsträckning.

Möjlighet att ta sig till naturområden i kommunen med kollektivtrafik

Kommunen arbetar aktivt för att underlätta tillgängligheten till natur genom stigar, leder, ridvägar, cykelvägar etc.

Kommunen arbetar aktivt med att bevara, utveckla eller restaurera bostadsnära naturområden för friluftsliv med syfte att stimulera till mer utvistelse

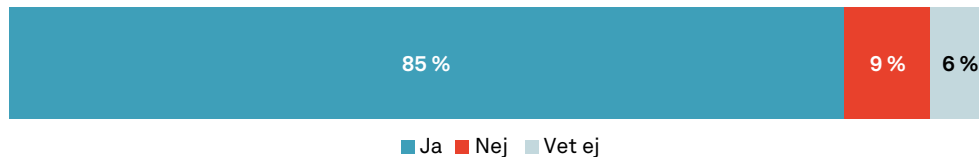
Frågan har formulerats om med nya svarsalternativ 2022 och ska därför inte utan hänsyn jämföras med tidigare år. Andelen Ja-svar från tidigare års undersökningar presenteras nedan.

Andel Ja-svar	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011
Möjlighet finns att ta sig till naturområden i kommunen med kollektivtrafik (linjetrafik eller arrangerade resor)	85 %	86 %	84 %	82 %	40 %	40 %	39 %	40 %	36 %	24 %	27 %
Kommunen arbetar aktivt för att underlätta tillgängligheten till natur genom stigar, leder, ridvägar, cykelvägar etc.	91 %	93 %	91 %	93 %	91 %	91 %	86 %	-	-	-	-
Kommunen arbetar aktivt med att bevara, utveckla eller restaurera bostadsnära naturområden för friluftsliv med syfte att stimulera till mer utvistelse	84 %	81 %	78 %	81 %	88 %	91 %	81 %	-	-	-	-

4.5 Bidrag till friluftorganisationer

Mer än åtta av tio kommuner (85 procent) svarar att de har medel i den kommunala budgeten för bidrag till friluftorganisationerna. Det är en högre andel än föregående år, då andelen var 79 procent.

Kommunen har medel i den kommunala budgeten för bidrag till friluftorganisationerna

Andel Ja-svar	2023	2022	2021	2020	2019*	2018
Kommunen har medel i den kommunala budgeten för bidrag till friluftorganisationerna	85 %	79 %	83 %	79 %	53 %	81 %

* År 2019 var frågan annorlunda formulerad och uppvisade då ett betydligt lägre resultat⁶.

4.6 Aktiviteter med stöd av LONA-pengar

Mer än sex av tio kommuner (66 procent) uppger att de har genomfört aktiviteter som gynnar friluftslivet med stöd av LONA-pengar under 2022. Detta är en ökning från de två senaste undersökningarna.

Kommunen har genomfört aktiviteter som gynnar friluftslivet med stöd av LONA-pengar

Andel Ja-svar	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017
Kommunen har genomfört aktiviteter som gynnar friluftslivet med stöd av lona-pengar under 2021	66 %	61 %	58 %	53 %	67 %	56 %	44 %

⁶ Formulering 2019: Kommunen har öronmärkta medel i den kommunala budgeten för bidrag till friluftorganisationerna

4.7 Kartläggningar som underlag för planering och åtgärder

Sex av tio kommuner (60 procent) anger att man genomför kartläggningar (genom exempelvis besöksräkning, intervjuer, enkäter) för att förbättra underlaget för planering och åtgärder för friluftslivet. Resultatet är en liten nedgång från föregående år.

Kommunen genomför kartläggningar för att förbättra underlaget för planering och åtgärder för friluftslivet

Andel Ja-svar	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015
Kommunen genomför kartläggningar för att förbättra underlaget för planering och åtgärder för friluftslivet	60 %	62 %	62 %	56 %	58 %	59 %	54 %	48 %	48 %

4.8 Medborgardialog för ökad delaktighet

Mer än hälften av kommunerna (56 procent) anger att man i begränsad utsträckning arbetar med medborgardialog eller andra insatser för att medborgare och brukare ska bli delaktiga i det kommunala arbetet med friluftslivet. Något färre, tre av tio kommuner (30 procent), anger att de gör det i stor utsträckning. Frågan var ny för undersökningen 2020 och formulerades om under 2021. Resultaten är därför inte direkt jämförbara över tid. Sett till förra årets resultat så är svarsandelarna nästan identiska. Endast 14 procent svarar i år att de inte alls arbetar med medborgardialog.

Kommunen arbetar med medarbetardialog eller andra insatser för att medborgare och brukare ska bli delaktiga i det kommunala arbetet med friluftslivet

5. Frågor om Allemansrätten

I detta kapitel redovisas öppna svar från de fyra bästa kommunerna om deras insatser för allemansrätten under 2022. Dessa fyra kommuner är utvalda på bakgrund av att de har blivit rangordnade som de fyra bästa i Årets undersökning (se kapitel 7). Svaren som är angivna nedan för respektive kommun är direkt citerat text från undersökningen.

A. Beskriv på vilket sätt kommunen strukturerat arbetar med insatser för att främja och värna allemansrätten?

KALIX

Information – hemsida, sociala medier, annonser, mm. Sidor med tips på aktiviteter som främjar och värnar allemansrätten. Förvaltningarnas arbetar med insatser kopplad till allemansrätten. Utvecklings- och g/c-plan är antagen politiskt och värnar allemansrätten – binder ihop grönområden, när gröna ytor och stråk utformas inkluderas även vita strukturen. I planerna tillgängliggörs naturområden.

VÄRNAMO

I kommunen arbetat vi med den politiskt förankrade gröna handlingsplanen. Här finns särskild punkt om allemansrätt som vi följer årligen. I vårt råd följer vi upp att olika förvaltningar genomför sina åtagande.

HÖGANÄS

Under 2022 kraftsamlade kommunens friluftsgrupp kring ett arbete som ledde fram till att vi fick medel till att starta Höganäs Mobila Naturskola. Utöver användningen av utbildningsförvaltningens verksamheter ser vi att naturskolan finns för allmänheten och föreningar och utvecklar fritidsutbudet i kommunen till våra invånare som ges möjlighet att delta på olika workshops, experiment och föreläsningar. I kursutbudet är allemansrätten en självklar del. Genom denna satsning tar vi ett kliv vidare från det grundläggande arbete med allemansrätten som redan görs inom skolan och läroplanen. En annan insats vi tagit in är att samtliga sommarjobbare som jobbar inom InfoPoint med besöksnäring och turism utbildas inom allemansrätten inför sommaren 2023. Ett annat sätt som vi arbetar med att informera om allemansrätten på är genom att vi satt skyltar i vindsyddens längs Kullaleden.

SUNDSVALL

Allemansrätten ingår som en grundfråga för allt friluftslivsarbete, och diskuteras i de samverkansform som kommunen medverkar i: intern natur- och friluftsgrupp där representanter från ett antal kommunala förvaltningar ingår, lokalt natur- och friluftsråd där ett 15-tal natur- och friluftsföreningar medverkar, regionalt friluftsråd, där länsstyrelse, region och länets kommuner ingår. Allemansrätten är också en viktig del i såväl grundskolan som SFI och samhällsorientering för nyanlända.

Exempel från de fem kommuner som förbättrat sig mest

KUNGSÖR

Vi informerar genom informationsskyltar längs med leder och grillplatser samt information på kommunens webbplats plus övriga kommunikationskanaler.

PITEÅ

Information på hemsida och i anslutning till olika utflyktsmål.

ÄLMHULT

Vardagsnära natur är en viktig resurs med många positiva hälsoeffekter. Därför jobbar vi med att underhålla och förbättra leder och stigar, så att det blir lättare för allmänheten att ta sig ut i naturen och utnyttja allemansrätten. Under 2022 färdigställdes två deletapper i vandringsområdena Södra och Östra Möckeln. Den senare blir en länk mellan centrum och sjön Möckeln som tillgängliggör sjönära rekreation. Via kommunens felanmälningsapp kan den som rör sig i naturen lätt felanmäla om något är sönder, om soptunnan är full eller om det är nedskräpning i något av våra naturområden.

I kommunen finns utpekade lämpliga platser för tältning och camping, så att allmänheten kan utnyttja allemansrätten på ett ansvarsfullt sätt för att minska nedskräpning och skador på naturen. Vi erbjuder bland annat kanotkartor och kanotcheckar som guidar paddlare till dessa lägerplatser. Camping- och lägerplatserna sköts av föreningar i samarbete med kommunen. För att främja möjligheten att utnyttja allemansrätten samarbetar vi med föreningar, byalag och andra myndigheter för att tillgängliggöra nya och befintliga naturområden, exempelvis finns nu i Delary, Hallaryd och Gustavsfors nya kultur- och vandringsstigar med bänkar och bord och tillgänglighetsanpassade fiskebryggor och toaletter.

B. Ange minst två exempel på kommunens insatser under 2022 för att öka kunskapen om allemansrätten hos olika målgrupper?

KALIX

Utbildningsförvaltningen har anställt en Hälsoinspiratör för att hålla igång barn och unga, företrädesvis utomhus och i naturen – stärker elevers möjlighet att ta del av friluftsliv i närmiljön och öka kunskapen om allemansrätten. Skolor och förskolor använder naturen som klassrum, skolskogar, i vilken undervisningen sker. De använder skogen som naturkälla – god miljö och hållbar utveckling. Tar del av naturen under alla årstiderna och för traditioner vidare där sedvänjan, allemansrätten, är viktig. Grunder för bra vanor tidigt för barnen och en positiv inställning till natur och friluftsliv. Vuxenutbildningen informerar teoretiskt och fysiskt vad allemansrätten innebär. Ökad tillgänglighet för människor med funktionsnedsättning genom bl a en 3 km asfalterad tillgänglighetsbana, del av ett motionsspår, i ett populärt friluftsområde har ökat möjligheten för fler grupper, många äldre, att ta sig ut i naturen och idka friluftsliv och därmed öka kunskapen om allemansrätten genom information på olika sätt.

VÄRNAMO

Vi gjorde tillsammans med Jönköping, Eksjö, Habo kampanj med film affischer och inlägg till sociala medier om allemansrätt. – Vi har satt upp mycket skyltar om allemansrätt på attraktiva platser. – Vi marknadsförde Allemansrättens dag 20 september med affischer och inlägg. – Samarbete med Friluftsfrämjandet som utbildar alla om allemansrätt i sina kurser.

HÖGANÄS

1. Kommunen erbjuder Samhällsorienteringskurs till alla nyanlända kommuninvånare. Kursen ska ge en grundläggande förståelse för det svenska samhället. Del ett i kursen är information om allemansrätt. Kursens innehåll ha kompletterats med praktiska övningar, genom organiserade familjeutflykter till naturreservat och grönområden i kommunen tillsammans med personal från kultur- och fritidsförvaltningen och integrationshandledare. Utflykterna har gjorts inom ramen för projekt Nyckel till fritid, som är ett integrationsprojekt som kommunen gör i samverkan med bland annat friluftslivsföreningar.
2. Kommunen driver en Sportbank där invånare gratis kan låna utrustning till sport och fritidsaktiviteter. När man lånar friluftsprylar skickar vi med informationsblad om hur allemansrätten funkar, (Material från Håll Sverige rent).

SUNDSVALL

Allemansrätten och trivselregler: De senaste åren har ett stort utvecklingsprojekt för cykling genomförts där dialog om allemansrätten har varit en viktig fråga som diskuterats i natur- och friluftsrådet. Diskussionen har handlat om hur olika friluftsutövare bör visa hänsyn mot varandra och hur man kan förtydliga reglerna kring allemansrätten. Som ett underlag till dialogen användes de lagtexter som finns inom området, de lokala föreskrifter som utfärdats, hur olika intresseorganisationer ser på frågan, samt vilka regler som olika kommuner samt cykelanläggningar föreskriver. Föreningarna var eniga i att alla i grunden vistas i naturen på samma villkor, och att det är tveksamt om man bör skriva att någon har företrädde framför någon annan. Samtidigt måste de som rör sig snabbare vara mer hänsynstagande då de kan uppfattas som mer störande. Det framkom även att det är viktigt att informera om allemansrätten och eventuella regler för alla olika besökare på ett tydligt sätt i anslutning till anläggningarna, samt digitalt i de kanaler som finns, men även informera de föreningar och företag som är aktiva i anläggningen för att ge stöd så att de kan utbilda sina medlemmar. Med det som underlag har sedan projektet arbetat vidare med att dels informera med skyltar vid cykellederna, på den tryckta spårkartan samt på arenans hemsida. En film planeras också under 2023 för att kunna spridas i sociala medier.

Ungdomar samt nya svenskar: Fritidsgårdarna genomförde under 2022 en mängd friluftaktiviteter. Allemansrätten är alltid en fråga som är aktuell i dialogen med ungdomarna. Vid flera tillfällen under 2022 har man haft särskilda stunder för information och diskussion om just allemansrätten. De insatserna har främst riktat sig till ovana friluftsutövare och personer med utländsk härkomst.

Exempel från de fem kommuner som förbättrat sig mest

ÄLMHULT

Vi informerar om allemansrätten på flera språk på vår webbplats, i sociala medier och i naturkartan. Dessutom går vi ut med olika säsongnyheter om allemansrätten. Besökare i vår turistinformation och infopoints som vi jobbar med runt om i kommunen får information och broschyrer om vad som gäller när man vistas i naturen. Analoga insatser: Vi informerar om allemansrätten på våra kartor och på skyltar. Dessutom lyfter vi det som en naturlig del i olika skolprojekt, ex miljöspanarna där 23 klasser fick möjligheten att spana på naturen med naturpedagog.

Målet var att öka förståelsen för hur vi är beroende av en rik natur och att fler ska få möjligheten att uppleva naturens mångfald, känna samband med naturen och fascineras. Barn som får möjlighet att vistas i naturmiljöer får ett ökat intresse för växter och djur och ett större engagemang för miljöfrågor och människans påverkan på miljön. Under hösten anordnade vi tillsammans med föreningar och företag en miljölordag på Stortorget i Älmhult för att sprida kunskap och engagemang kring miljöfrågor.

6. Resultat per landsbygds-, storstads- samt blandade kommuner

I detta kapitel redovisas resultaten för de fem bästa kommunerna indelat på landsbygds-, storstads- eller blandade kommuner enligt Tillväxtverkets indelning⁷. Rangordningen baseras på kommunernas totalpoäng i årets undersökning.

När resultaten för landsbygdskommuner rangordnas hamnar Kalix på första plats, efterföljt av Höganäs och Kramfors på tredje plats. Se tabell 7a nedan.

Tabell 7a. Landsbygdskommun

Län	Kommun	Ranking	Total poäng (34p)	Planer för friluftsliv (13p)	Information och samarbete (7p)	Aktiviteter inom friluftsliv (14p)
Norrbottens län	Kalix	1	34	13	7	14
Skåne län	Höganäs	3	33,5	12,5	7	14
Västernorrlands län	Kramfors	5	33	12	7	14
Västra Götalands län	Götene	8	32,75	12,75	7	13
Västernorrlands län	Örnsköldsvik	10	32,25	12,25	7	13

I tabell 7b nedan framgår det att årets bästa storstadskommun är Lund, följt av Huddinge på andra plats och Göteborg på tredje plats.

Tabell 7b. Storstadskommun

Län	Kommun	Ranking	Total poäng (34p)	Planer för friluftsliv (13p)	Information och samarbete (7p)	Aktiviteter inom friluftsliv (14p)
Skåne län	Lund	8	32,75	12,25	7	13,5
Stockholms län	Huddinge	13	31,5	12	7	12,5
Västra Götalands län	Göteborg	29	29,5	11,5	5	13
Västra Götalands län	Partille	32	29,25	9,5	6	13,75
Stockholms län	Danderyd	44	28	11	6	11

⁷ Städer och landsbygder – Tillväxtverket (tillvaxtverket.se)

Ser man till rangordningen över blandade kommuner, så placerar sig Värnamo på en första plats, följt av Sundsvall på andra plats och Olofström på en tredje plats (Se tabell 7c nedan).

7c. Blandade kommuner

Län	Kommun	Ranking	Total poäng (34p)	Planer för friluftsliv (13p)	Information och samarbete (7p)	Aktiviteter inom friluftsliv (14p)
Jönköpings län	Värnamo	1	34	13	7	14
Västernorrlands län	Sundsvall	3	33.5	12.5	7	14
Blekinge län	Olofström	5	33	12.5	7	13.5
Jönköpings län	Jönköping	5	33	13	7	13
Värmlands län	Karlstad	10	32.25	12	7	13.25

7. Årets friluftskommun 2023

Många kommuner har uppnått höga poäng i årets undersökning. Maximalt antal poäng i undersökningen är 34 poäng, vilket är densamma som i förra årets undersökning. Två kommuner har uppnått maximalt antal poäng i årets undersökning. Svartalternativen på utslagsfrågan om insatser för allemansrätten utvärderades, men de två kommunerna kunde inte skiljas åt.

Poängen är fördelade på:

- Planer för friluftsliv 13 poäng
- Information och samarbete 7 poäng
- Aktiviteter inom friluftsliv 14 poäng

De kommunerna med mest poäng presenteras nedan. Högst resultat får följande fyra kommuner: Kalix, Värnamo, Höganäs och Sundsvall. De har nått över 33 poäng. Mediankommunen uppnår i undersökningen ett totalresultat på 22,3 poäng.

Följande trettioen kommuner har fått flest antal poäng i undersökningen:

Kommun	Ranking	Total	Planer för friluftsliv	Information och samarbete	Aktiviteter inom friluftsliv
Kalix	1	34	13	7	14
Värnamo	1	34	13	7	14
Höganäs	3	33,5	12,5	7	14
Sundsvall	3	33,5	12,5	7	14
Jönköping	5	33	13	7	13
Kramfors	5	33	12	7	14
Olofström	5	33	12,5	7	13,5
Götene	8	32,75	12,75	7	13
Lund	8	32,75	12,25	7	13,5
Karlstad	10	32,25	12	7	13,25
Örnsköldsvik	10	32,25	12,25	7	13
Kristianstad	12	31,75	11,5	7	13,25
Huddinge	13	31,5	12	7	12,5
Orust	13	31,5	12	6	13,5
Gävle	15	31,25	12,5	6	12,75
Eskilstuna	16	31	12,5	6	12,5
Smedjebacken	16	31	12	7	12
Tierp	16	31	12,5	7	11,5
Örebro	16	31	12,5	7	11,5
Sala	20	30,75	12,5	7	11,25
Sölvesborg	20	30,75	13	6	11,75
Växjö	22	30,5	12,5	6	12
Motala	23	30,25	12,5	5	12,75
Kalmar	24	30	12,5	6	11,5
Karlshamn	24	30	11,5	7	11,5
Ljungby	24	30	12	7	11
Skellefteå	24	30	11,5	6	12,5
Trollhättan	24	30	12,25	6	11,75
Göteborg	29	29,5	11,5	5	13
Mönsterås	29	29,5	12	6	11,5
Sollefteå	29	29,5	12,5	6	11

8. Årets förbättrare 2023

Flertalet kommuner har i årets undersökning förbättrat sig poängmässigt i jämförelse med sitt genomsnittliga resultat av de tre senaste årens undersökningar. Den kommun som har förbättrat sig mest är Pajala, följt av Kungsör och Älmhult, Mediankommunen uppnår i undersökningen en differens på 14 procent. Följande 65 kommuner har förbättrat sina poäng jämfört med genomsnittet från de tre senaste årens undersökningar:

Kommun	Differens	Totalpoäng 2023	Andel av totalpoäng 2023	Andel av total poäng 2020–2022
Pajala	43 %	19,5	57 %	14 %
Kungsör	42 %	26	76 %	34 %
Älmhult	36 %	28,75	85 %	48 %
Piteå	35 %	28	82 %	48 %
Malung-Sälen	33 %	28	82 %	49 %
Orsa	33 %	23,5	69 %	36 %
Skara	27 %	25,75	76 %	48 %
Stenungssund	27 %	21,75	64 %	37 %
Gotland	25 %	20,5	60 %	36 %
Mörbylånga	23 %	27	79 %	56 %
Danderyd	22 %	28	82 %	60 %
Karlstad	22 %	32,25	95 %	73 %
Habo	21 %	27,75	82 %	61 %
Ale	20 %	20,25	60 %	40 %
Sjöbo	18 %	24,5	72 %	54 %
Ronneby	17 %	29	85 %	68 %
Upplands Väsby	17 %	20,5	60 %	43 %
Arvika	17 %	21	62 %	45 %
Kramfors	16 %	33	97 %	81 %
Fagersta	15 %	24,25	71 %	56 %
Höganäs	15 %	33,5	99 %	83 %
Årjäng	15 %	14,25	42 %	27 %
Partille	15 %	29,25	86 %	71 %
Eskilstuna	14 %	31	91 %	77 %
Askersund	13 %	15,5	46 %	32 %
Vimmerby	13 %	10	29 %	16 %
Hällefors	13 %	16,5	49 %	36 %
Söderköping	12 %	22,25	65 %	53 %
Vetlanda	12 %	21,5	63 %	51 %
Ockelbo	12 %	23	68 %	56 %
Ljungby	11 %	30	88 %	77 %
Höör	11 %	24,25	71 %	61 %
Mariestad	10 %	22	65 %	54 %
Sala	10 %	30,75	90 %	80 %
Svalöv	9 %	21,25	63 %	53 %
Huddinge	9 %	31,5	93 %	83 %

Kommun	Differens	Totalpoäng 2023	Andel av totalpoäng 2023	Andel av total poäng 2020–2022
Markaryd	9 %	24,75	73 %	64 %
Hallstahammar	9 %	25,5	75 %	66 %
Ljusdal	8 %	27,25	80 %	72 %
Lund	8 %	32,75	96 %	88 %
Hallsberg	8 %	12	35 %	27 %
Älvkarleby	8 %	24,75	73 %	65 %
Forshaga	8 %	21,25	63 %	55 %
Kalmar	8 %	30	88 %	81 %
Skellefteå	7 %	30	88 %	81 %
Munkfors	7 %	18	53 %	46 %
Ängelholm	7 %	22,5	66 %	59 %
Lidköping	7 %	29	85 %	79 %
Surahammar	7 %	23,25	68 %	62 %
Burlöv	7 %	17,5	51 %	45 %
Kungsbacka	6 %	25,5	75 %	69 %
Kristinehamn	6 %	27	79 %	73 %
Vaxholm	6 %	10,75	32 %	26 %
Ekerö	6 %	20,75	61 %	55 %
Laholm	6 %	24,75	73 %	67 %
Tyresö	6 %	22,5	66 %	60 %
Vingåker	6 %	20	59 %	53 %
Värnamo	6 %	34	100 %	94 %
Hammarö	5 %	16,5	49 %	43 %
Vallentuna	5 %	22,25	65 %	60 %
Helsingborg	5 %	22,5	66 %	61 %
Varberg	5 %	29	85 %	80 %
Sävsjö	5 %	15,5	46 %	41 %
Degerfors	5 %	25,75	76 %	71 %
Nässjö	5 %	18	53 %	48 %

Bilaga 1 – Enkät

A. Kommunens planer för friluftsliv (13 p)

1. Har din kommun en tjänsteperson (eller flera) med uttalat ansvar för frågor gällande kommunens verksamhet inom friluftsliv (friluftsstrateg, frilufts-samordnare eller motsvarande) alternativt att ansvaret för friluftslivsfrågorna tydligt ingår i en tjänstepersons uppdrag (t ex fritidschefens)? (*mål 2*)
1 poäng
2. Innehåller kommunens översiktsplan (eller fördjupningar/tillägg till denna) ett avsnitt om friluftsliv, där ambitionerna framgår tydligt och planen/fördjupningen/tilläggen är beslutade eller aktualitetsprövade de senaste fyra åren? (*mål 4*).
2 poäng
3. Har din kommun en politiskt antagen friluftsplan, friluftsstrategi och/eller friluftspolicy innehållande exempelvis konkreta mål, riktlinjer, hantering av markkonflikter, planering för friluftsliv? (*mål 1, 2 och 4*)
1 poäng
4. Finns naturturism med som en strategisk fråga eller tydligt införlivat i ett eller flera styrdokument (t ex näringslivsplan eller dylikt)? (*mål 6*)
1 Poäng
5. Finns det i din kommun avsatta resurser för friluftslivsarbetet i den kommunala budgeten (ekonomiska och/eller personella)? (*mål 1*)
1 Poäng
 - 5.1. Planerar kommunen höja, sänka eller ha bibehållen ambitionsnivå de kommande 1–3 åren för arbetet med friluftsliv?
Max 1 poäng
6. Finns det i kommunen säkerställda friluftsområden (i detaljplan, naturreservat, även kommunala naturreservat)? (*mål 4 och 7*)
2 Poäng
7. Har något säkerställt friluftsområde (*mål 4 och 7*):
 - a) Utpekade värden för natur- och kulturmiljö?
 - b) Låga ljudnivåer som en särskild kvalitet?*Max 1 poäng*
8. Har något säkerställt friluftsområde god fysisk tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning? (*mål 1*)
0,5 poäng
 - 8.1. Hur stor andel av friluftsområdena har god informativ tillgänglighet för människor med funktionsnedsättning (via hemsida, app, på plats m.m.)?
Max 0.5 poäng
9. Hur stor andel av skolorna i kommunen har tillgång till säkerställd natur inom 300 meter med syftet att kunna användas under skoltid? (*mål 8*)
Max 2 poäng

B. Kommunens information och samarbete kring friluftsliv (7 p)

1. Har kommunen tillhandahållit information med syftet att: (*mål 3, 6 och 9*)
 - a) Stimulera naturturism?
 - b) Visa på friluftslivets hälsofrämjande effekter riktad till invånarna i kommunen?
 - c) Informera om allemansrätten?

1 poäng om Ja per delfråga, max 3 poäng
2. Arbetar kommunen med naturvägledning? Om ja, i vilka former: (*mål 1*)
 - a) Anordnade guidningar (egna eller via andra organisationer/entreprenörer)
 - b) Nya metoder till exempel mobil naturvägledning och geocoaching
 - c) Utomhuspedagogik och kulturarvspedagogik
 - d) Kommunalt naturum – som kommunen driver själv eller tillsammans med andra (utom staten)
 - e) Kommunal naturskola
 - f) Utställningar
 - g) Regelbunden marknadsföring och annonsering
 - h) Annat, nämligen:

0,5 poäng om Ja per delfråga, max 1 poäng
3. Har din kommun ett friluftsråd eller liknande? (För dialog med till exempel ideella friluftsförbund, stiftelser, markägare med flera kring friluftslivsfrågor i kommunen) (*mål 2*)

1 poäng
4. Har din kommun en politiskt beslutad samverkans- eller planeringsgrupp för friluftsliv där flera verksamhetsområden ingår (exempelvis planering, näringsliv, kultur & fritid, markförvaltning, naturvård, förskola och skola)? (*mål 2*)

1 poäng
5. Har din kommun under 2022 aktivt samverkat kring friluftslivsfrågor över kommungränserna? (*mål 2*)
 - a) Deltagit i möten om friluftsliv med länets kommuner anordnade av t ex länsstyrelse/region/landsting
 - b) Organiserat samarbete kring friluftsliv med grannkommun(-er)
 - c) Erfarenhetsutbyte kring friluftsliv (studiebesök etc.) med kommuner utanför länet

0,5 poäng om Ja per delfråga, max 1 poäng.

C. Aktiviteter och insatser inom friluftsliv under 2022 (14 p)

1. I vilken utsträckning har din kommun genomfört aktiviteter för att stimulera friluftsliv, riktade till: (mål 1 och 9)
 - a) Kommunens pensionärer?
 - b) Kommuninvånare med utländsk härkomst?
 - c) Personer med funktionsnedsättning?
 - d) Barn och ungdomar (för att stimulera barn och ungdomar till friluftsliv på fritiden, dvs ej inom skolverksamheten)?
 - e) Förskolor, grundskolor och/eller gymnasieskolor?

Max 5 poäng
2. Har kommunens idrottslärare och/eller skollädares fått möjlighet att fortbilda sig inom friluftsförfrågor?
1 poäng
3. Har ni konkreta exempel på samarbete mellan kommunens skolor och lokala eller regionala friluftsförfrågor under 2022, exempelvis för att stötta skolorna i friluftslivsundervisning, allemansrätt, utomhusundervisning etc.
0,5 poäng
4. I vilken utsträckning finns det möjlighet att ta sig till naturområden i kommunen med kollektivtrafik (linjetrafik eller arrangerade resor)? (mål 5)
Max 1 poäng
5. I vilken utsträckning arbetar kommunen aktivt för att underlätta tillgängligheten till natur genom stigar, leder, ridvägar, cykelvägar etc.? (mål 1).
Max 1 poäng
6. I vilken utsträckning arbetar kommunen aktivt med att bevara, utveckla eller restaurera bostadsnära naturområden för friluftsliv med syfte att stimulera till mer utevistelse? (mål 5)
Max 1,5 poäng
7. Finns det i din kommun medel i den kommunala budgeten för bidrag till friluftsförfrågor? (mål 1)
2 poäng
8. Har din kommun sökt och beviljats medel som gynnar friluftslivet via den lokala naturvårdssatsningen (LONA) och genomfört aktiviteter under 2022?
1 poäng
9. Genomför kommunen kartläggningar för att förbättra underlaget för planering och åtgärder för friluftslivet (t.ex. besöksräkning, enkäter etc.)? (mål 10)
0,5 poäng
10. I vilken utsträckning arbetar kommunen med medborgardialog eller andra insatser för att medborgare och brukare ska bli delaktiga i det kommunala arbetet med friluftslivet? (mål 10)
Max 0,5 poäng

D. Utslagsfrågor om kommunens insatser för allemansrätten under 2022

Denna del av enkäten besvaras med syfte att:

- sprida lärande exempel i arbetet med att bidra till att uppnå de friluftspolitiska målen
- användas som utslagsfråga mellan kommuner som fått högst, men lika många, poäng (juryn förbehåller sig då rätten att välja en vinnare utifrån deras bedömning).

Tema för enkätfrågor till Sveriges friluftskommun 2023 är allemansrätten

1. Beskriv på vilket sätt kommunen strukturerat arbetar med insatser för att främja och värna allemansrätten?
2. Ange minst två exempel på kommunens insatser under 2022 för att öka kunskapen om allemansrätten hos olika målgrupper?
Exempel på målgrupper kan vara barn, skolan, naturturistföretag, näringsliv, nya svenskar, personer som utövar en viss aktivitet eller liknande.

Bilaga 2 – Ranking efter totalpoäng

Kommun	Ranking 2023	Totalpoäng 2023	Totalpoäng 2022	Totalpoäng 2021	Totalpoäng 2020	Totalpoäng 2019
Kalix	1	34	33	31	31	32
Värnamo	1	34	32,5	30	30	30
Höganäs	3	33,5	32,5	22,5	-	-
Sundsvall	3	33,5	32,5	31,5	29,5	28
Jönköping	5	33	29	32	32	32
Kramfors	5	33	32,25	27	20,5	21,5
Olofström	5	33	33	32	32	32
Götene	8	32,75	32,5	31	29	23,5
Lund	8	32,75	33,25	26,5	26,5	26,5
Karlstad	10	32,25	23,25	24	24,5	24,5
Örnsköldsvik	10	32,25	33,25	30	30	30
Kristianstad	12	31,75	30,25	30,5	30,5	30
Huddinge	13	31,5	22,75	28	31	31
Orust	13	31,5	29,25	30	30	27,5
Gävle	15	31,25	29,5	29	27,5	27
Eskilstuna	16	31	29,75	26	19,5	28
Smedjebacken	16	31	31,5	30	28,5	31
Tierp	16	31	31	31	30	25,5
Örebro	16	31	31	30,5	31,5	32
Sala	20	30,75	27,25	-	-	28,5
Sölvesborg	20	30,75	30,5	29,5	28	27
Växjö	22	30,5	31,5	30	30	27
Motala	23	30,25	29,75	28	30	26,5
Kalmar	24	30	27	28	24	20,5
Karlshamn	24	30	30	31	30,5	30
Ljungby	24	30	30,75	27,5	17	20
Skellefteå	24	30	25,25	29	25	28
Trollhättan	24	30	33,5	31	27,5	27,5
Göteborg	29	29,5	27,75	27,5	31	30
Mönsterås	29	29,5	29,5	30,5	29,5	31
Sollefteå	29	29,5	29,25	31,5	29,5	28
Alvesta	32	29,25	28	31	24,5	21
Partille	32	29,25	28,5	28,5	13	15,5
Umeå	32	29,25	26,25	29	29	30
Borås	35	29	30,75	28,5	26,5	26
Lidköping	35	29	27	25	25	27
Nyköping	35	29	30	27	28	28
Ronneby	35	29	29,5	26	11	-
Varberg	35	29	28,5	28	22	-
Älmhult	40	28,75	29,25	13	5	24
Leksand	41	28,5	26	31	30,5	32
Tjörn	41	28,5	29,25	31	29	30
Vilhelmina	41	28,5	31	-	26,5	24
Danderyd	44	28	25,75	14,5	18,5	21

Kommun	Ranking 2023	Totalpoäng 2023	Totalpoäng 2022	Totalpoäng 2021	Totalpoäng 2020	Totalpoäng 2019
Malung-Sälen	44	28	24,25	0	8	-
Piteå	44	28	-	-	31,5	32
Uddevalla	44	28	30	28,5	23	24,5
Habo	48	27,75	15	25	-	-
Heby	48	27,75	-	-	-	-
Katrineholm	48	27,75	24,25	29,5	24	20
Ystad	48	27,75	28,75	25	23,5	25,5
Östhammar	48	27,75	27,75	23	25,5	24,5
Tranås	53	27,5	28,75	30	31	31
Ljusdal	54	27,25	23,75	19,5	27	25
Östersund	54	27,25	28	-	32	-
Kristinehamn	56	27	25	23,5	23,5	24,5
Mörbylånga	56	27	19	18	-	-
Vännäs	56	27	26,75	25,5	28,5	26,5
Linköping	59	26,75	29,25	29	29	29
Sollentuna	59	26,75	29,25	28	29	29
Borlänge	61	26,5	27	27,5	22	19
Stockholm	62	26,25	26	26	25	26,5
Uppsala	62	26,25	28,25	26,5	26,5	30
Håbo	64	26	25,5	23,5	24,5	22
Härnösand	64	26	30,25	29	25,5	25,5
Kungsör	64	26	-	22,5	-	-
Degerfors	67	25,75	30,25	22,5	17	13
Jokkmokk	67	25,75	29	28	20,5	24,5
Skara	67	25,75	-	20,5	10,5	21
Hallstahammar	70	25,5	22	22	21	21,5
Järfälla	70	25,5	29,75	26,5	27,5	-
Kungsbacka	70	25,5	25,25	23	19	22
Östra Göinge	70	25,5	28,25	28,5	28,5	26,5
Båstad	74	25,25	23,75	23,5	22,5	5,5
Lomma	74	25,25	23,75	22,5	26	30
Simrishamn	74	25,25	27,5	24,5	28	-
Dals-Ed	77	25	26,5	23	-	-
Gislaved	77	25	-	-	-	-
Nybro	77	25	28,5	31	30	29,5
Södertälje	77	25	27,75	26	25,5	7,5
Laholm	81	24,75	25,75	18,5	-	-
Markaryd	81	24,75	22,75	22	18	-
Älvkarleby	81	24,75	-	26	15,5	19,5
Lidingö	84	24,5	-	-	-	-
Nacka	84	24,5	25,5	20,5	24,5	27
Sjöbo	84	24,5	18,75	18	16,5	-
Värmdö	84	24,5	25	25	24	13
Fagersta	88	24,25	22,5	22,5	10	15,5
Höör	88	24,25	25	16,5	18	10
Säffle	88	24,25	24	24,5	25	23,5
Aneby	91	23,75	24	24	23,5	-
Skinnskatteberg	91	23,75	24,25	21	23	-
Orsa	93	23,5	17,25	12,5	6	9
Halmstad	94	23,25	24,5	25	15,5	18,5
Haninge	94	23,25	29,25	25,5	19,5	22

Kommun	Ranking 2023	Totalpoäng 2023	Totalpoäng 2022	Totalpoäng 2021	Totalpoäng 2020	Totalpoäng 2019
Surahammar	94	23,25	25,75	15	-	-
Ulricehamn	94	23,25	25,5	26,5	27	18,5
Ockelbo	98	23	20,5	19	15,5	20,5
Bengtsfors	99	22,75	20	23,5	22,5	11,5
Karlsborg	99	22,75	22,75	22,5	22	24,5
Munkedal	99	22,75	23	20,5	22	-
Eksjö	102	22,5	22,75	23,5	22,5	25
Finspång	102	22,5	21	28,5	30,5	30
Helsingborg	102	22,5	22,25	17,5	20	18,5
Lindesberg	102	22,5	-	-	-	-
Tyresö	102	22,5	20,75	20	18,5	23
Ängelholm	102	22,5	-	-	19	22
Sunne	108	22,25	23,25	26	26,5	26,5
Söderköping	108	22,25	23,75	16	12,5	16
Valdemarsvik	108	22,25	25,5	25	20,5	22,5
Vallentuna	108	22,25	24	18,5	16,5	16,5
Flen	112	22	22,25	22	17	-
Lerum	112	22	26	0	26,5	-
Mariestad	112	22	21,75	14	17,5	-
Trosa	112	22	21	20	22,5	25
Åmål	112	22	26,25	23	24,5	24,5
Älvsbyn	112	22	-	-	-	-
Hjo	118	21,75	20	25,5	21,5	16
Hofors	118	21,75	-	-	-	-
Stenungssund	118	21,75	17,25	11,5	7,5	6
Vadstena	118	21,75	-	21,5	20,5	21
Emmaboda	122	21,5	24	17	-	-
Rättvik	122	21,5	22	-	-	-
Strömstad	122	21,5	23,25	27	25	18
Tingsryd	122	21,5	21,25	27,5	-	-
Upplands-Bro	122	21,5	23,25	24	19	25
Vetlanda	122	21,5	19,75	0	14	-
Älvdalen	122	21,5	21,25	29	28	28
Berg	129	21,25	22,75	24,5	26,5	24
Botkyrka	129	21,25	20,75	0	27,5	19,5
Forshaga	129	21,25	14,5	18	21	11,5
Svalöv	129	21,25	-	18	16	-
Arvika	133	21	19	12,5	12,5	12,5
Nordmaling	133	21	24,5	25	20,5	14
Ekerö	135	20,75	18,75	-	-	-
Gnosjö	136	20,5	-	-	-	-
Gotland	136	20,5	19	6	10	8
Hagfors	136	20,5	21,75	20,5	21	26
Hässleholm	136	20,5	21	18,5	17	18
Sandviken	136	20,5	27,5	24,5	26,5	21
Upplands Väsby	136	20,5	15,5	11,5	15,5	11,5
Västerås	136	20,5	24,25	21,5	28	29
Ale	143	20,25	13,5	-	-	-
Borgholm	143	20,25	-	-	-	-
Herrljunga	143	20,25	19,5	29	21	14,5
Klippan	143	20,25	16,75	-	20,5	-

Kommun	Ranking 2023	Totalpoäng 2023	Totalpoäng 2022	Totalpoäng 2021	Totalpoäng 2020	Totalpoäng 2019
Knivsta	143	20,25	26,25	25,5	24	23
Mjölby	143	20,25	23,75	19	17	-
Svedala	149	20	23	16	17	-
Söderhamn	149	20	-	26	26	-
Trelleborg	149	20	-	-	-	-
Vingåker	149	20	-	17	17	6,5
Vänersborg	149	20	22,5	16,5	17	-
Bromölla	154	19,75	25,75	24	26,5	29,5
Karlskrona	154	19,75	19,75	26	21	31
Pajala	156	19,5	-	0	4,5	-
Ragunda	156	19,5	19,5	17	16,5	18,5
Filipstad	158	19,25	25,5	28,5	28	29
Lessebo	158	19,25	20,75	20	23	22
Malå	158	19,25	-	-	-	-
Mora	158	19,25	23	22	23	23
Solna	158	19,25	-	17,5	18,5	16,5
Falkenberg	163	19	20	-	19,5	17
Enköping	164	18,75	25	19	14,5	26,5
Oxelösund	164	18,75	-	-	-	-
Tibro	164	18,75	19,5	-	20	22
Tidaholm	164	18,75	19,25	24	24	-
Mölndal	168	18,25	16,75	18	16	-
Kumla	169	18	18,5	19,5	23,5	23
Lilla Edet	169	18	-	-	-	-
Munkfors	169	18	17,75	14	13	18,5
Nässjö	169	18	-	16	15	13
Örkelljunga	169	18	-	-	23	9
Alingsås	174	17,75	19	18,5	20	25
Burlöv	175	17,5	20,5	11,5	12	12,5
Norrköping	176	17,25	17,25	19,5	18,5	27,5
Ljusnarsberg	177	17	27	-	-	-
Norrtälje	177	17	21,75	25,5	25,5	24,5
Österåker	177	17	17,5	-	19	-
Falun	180	16,5	18,5	17,5	18	12,5
Hammarö	180	16,5	13,25	15,5	13,5	13
Hällefors	180	16,5	-	-	11,5	14
Nykvarn	180	16,5	-	-	-	-
Hörby	184	16,25	-	-	-	-
Åtvidaberg	184	16,25	16	24	20,5	18,5
Torsby	186	15,75	18	18	12	15,5
Askersund	187	15,5	11	-	-	-
Gullspång	187	15,5	13	0	18,5	-
Mellerud	187	15,5	18,25	13,5	9,5	9,5
Sävsjö	187	15,5	-	12	14	-
Täby	187	15,5	17,5	11	15	15,5
Vara	192	14,75	18,5	15	16	20,5
Nora	193	14,5	14,75	-	-	-
Hedemora	194	14,25	21	18,5	17	18
Köping	194	14,25	-	-	23	21
Nynäshamn	194	14,25	-	15	15	7,5
Årjäng	194	14,25	9,25	-	-	-

Kommun	Ranking 2023	Totalpoäng 2023	Totalpoäng 2022	Totalpoäng 2021	Totalpoäng 2020	Totalpoäng 2019
Hultsfred	198	13,5	14,5	13,5	12	11
Lekeberg	198	13,5	14,25	14	14	16,5
Dorotea	200	13,25	-	-	14,5	18
Färgelanda	200	13,25	13,25	-	-	-
Kävlinge	200	13,25	17	16,5	14,5	15,5
Staffanstorp	200	13,25	-	-	-	-
Bollebygd	204	12,75	12,25	-	13,5	10
Säter	205	12,25	12,25	11,5	-	-
Hallsberg	206	12	15	3	-	-
Vaxholm	207	10,75	8,75	-	-	-
Eslöv	208	10,5	-	-	-	-
Hylte	209	10,25	11,75	-	-	-
Salem	210	10	-	-	18,5	17,5
Tanum	210	10	14,25	22,5	-	-
Vimmerby	210	10	-	6	4,5	-
Landskrona	213	9,5	8,5	-	-	-
Kungälv	214	9,25	-	0	19	13,5
Grums	215	9	12,5	0	8,5	9
Arvidsjaur	216	6	12,5	7,5	5,5	5
Mark	217	5,75	-	-	-	-

Nedanstående kommuner har inte deltagit i enkätundersökningen 2022

Arboga						
Arjeplog		23,5	20	27	31	
Avesta						
Bjurholm						
Bjuv						
Boden		22,25	10,5	16,5	18,5	
Bollnäs						
Boxholm						
Bräcke						
Eda						
Essunga		15				
Falköping		29,25	30	29	27,5	
Gagnef				19	15,5	
Gnesta		23,5	23,5	24,5	25,5	
Grästorp		23	21,5	17,5	16	
Gällivare						
Haparanda		11	11,5	19,5	21	
Hudiksvall		17,5	17,5	18	30	
Härjedalen						
Härryda		30,5	30	32	28,5	
Högsby						
Karlskoga		25,25	24	25,5	25,5	
Kil			11,5	16,5	20	
Kinda		19,25	18,5	15		
Kiruna				9,5	16,5	
Krokom		17	21			
Laxå			0	24	24,5	
Ludvika		29	27,5	26,5	32	
Luleå		27,25	29			
Lycksele						

Kommun	Ranking 2023	Totalpoäng 2023	Totalpoäng 2022	Totalpoäng 2021	Totalpoäng 2020	Totalpoäng 2019
Lysekil		24,25	23			
Malmö						
Mullsjö			21,5	24		
Norberg		19,25				
Nordanstig						
Norsjö						
Osby			19	18,5		
Oskarshamn		25	25	21	17,5	
Ovanåker		22,25		11,5	19,5	
Perstorp			23			
Robertsfors		29,5		21	31	
Sigtuna		16	22,5	9,5		
Skurup			0	7,5		
Skövde		27	27,5	27		
Sorsele				28,5	26,5	
Sotenäs			17,5	16,5	17,5	
Storfors						
Storuman						
Strängnäs		16		24	16,5	
Strömsund		26				
Sundbyberg				14	15	
Svenljunga		7,75	21	15		
Timrå			11	14	15	
Tomelilla		16,5		16,5	15	
Torsås		21	0	19,5		
Tranemo		10,25	9			
Töreboda			0	5	4,5	
Uppvidinge		17				
Vaggeryd		13,25	0	21	4,5	
Vansbro		9,25	6,5	12		
Vellinge						
Vindeln			0	11	13	
Värgårda			0	25		
Västervik			23	22,5	23,5	
Ydre				16	23	
Ånge				13	15	
Åre						
Åsele				10	21,5	
Åstorp				17	11,5	
Öckerö		19,5		21	16	
Ödeshög				18	20,5	
Överkalix		13,75	15,5			
Övertorneå		26	20,5	13,5	12,5	

Bilaga 3 – Resultat uppdelat på län och kommun

I denna bilaga redovisas resultaten för varje enskild kommun. Förutom ranking och totalpoäng för undersökningen 2023 redovisas andel av totalpoängen 2023, andel poäng från de senaste tre årens undersökningar, samt differensen mellan andel poäng 2023 jämfört med andel poäng från undersökningarna 2020–2022. Resultaten presenteras uppdelade på län.

Län	Kommun	Ranking 2023	Totalpoäng 2023	Andel av totalpoäng 2023	Andel av totalpoäng 2020–2022	Differens
Blekinge län	Karlshamn	24	30	88 %	93 %	–5 %
	Karlskrona	154	19,75	58 %	68 %	–10 %
	Olofström	5	33	97 %	99 %	–2 %
	Ronneby	35	29	85 %	68 %	17 %
	Sölvesborg	20	30,75	90 %	90 %	1 %
Dalarnas län	Borlänge	61	26,5	78 %	78 %	0 %
	Falun	180	16,5	49 %	55 %	–7 %
	Hedemora	194	14,25	42 %	58 %	–16 %
	Leksand	41	28,5	84 %	89 %	–5 %
	Malung-Sälen	44	28	82 %	49 %	33 %
	Mora	158	19,25	57 %	69 %	–13 %
	Orsa	93	23,5	69 %	36 %	33 %
	Rättvik	122	21,5	63 %	65 %	–1 %
	Smedjebacken	16	31	91 %	92 %	–1 %
	Säter	205	12,25	36 %	36 %	0 %
	Älvdalen	122	21,5	63 %	80 %	–17 %
Gotlands län	Gotland	136	20,5	60 %	36 %	25 %
Gävleborgs län	Gävle	15	31,25	92 %	88 %	4 %
	Hofors	118	21,75	64 %	-	-
	Ljusdal	54	27,25	80 %	72 %	8 %
	Ockelbo	98	23	68 %	56 %	12 %
	Sandviken	136	20,5	60 %	80 %	–20 %
	Söderhamn	149	20	59 %	81 %	–22 %
Hallands län	Falkenberg	163	19	56 %	60 %	–4 %
	Halmstad	94	23,25	68 %	66 %	2 %
	Hylte	209	10,25	30 %	35 %	–4 %
	Kungsbacka	70	25,5	75 %	69 %	6 %
	Laholm	81	24,75	73 %	67 %	6 %
	Varberg	35	29	85 %	80 %	5 %
Jämtlands län	Berg	129	21,25	63 %	75 %	–13 %
	Ragunda	156	19,5	57 %	54 %	3 %
	Östersund	54	27,25	80 %	91 %	–11 %
Jönköpings län	Aneby	91	23,75	70 %	73 %	–3 %
	Eksjö	102	22,5	66 %	70 %	–4 %

Län	Kommun	Ranking 2023	Totalpoäng 2023	Andel av totalpoäng 2023	Andel av totalpoäng 2020–2022	Differens
	Gislaved	77	25	74 %	-	-
	Gnosjö	136	20,5	60 %	-	-
	Habo	48	27,75	82 %	61 %	21 %
	Jönköping	5	33	97 %	95 %	2 %
	Nässjö	169	18	53 %	48 %	5 %
	Sävsjö	187	15,5	46 %	41 %	5 %
	Tranås	53	27,5	81 %	92 %	-11 %
	Vetlanda	122	21,5	63 %	51 %	12 %
	Värnamo	1	34	100 %	94 %	6 %
Kalmar län	Borgholm	143	20,25	60 %	-	-
	Emmaboda	122	21,5	63 %	62 %	1 %
	Hultsfred	198	13,5	40 %	41 %	-1 %
	Kalmar	24	30	88 %	81 %	8 %
	Mönsterås	29	29,5	87 %	91 %	-5 %
	Mörbylånga	56	27	79 %	56 %	23 %
	Nybro	77	25	74 %	91 %	-18 %
	Vimmerby	210	10	29 %	16 %	13 %
Kronobergs län	Alvesta	32	29,25	86 %	85 %	1 %
	Lessebo	158	19,25	57 %	65 %	-8 %
	Ljungby	24	30	88 %	77 %	11 %
	Markaryd	81	24,75	73 %	64 %	9 %
	Tingsryd	122	21,5	63 %	74 %	-11 %
	Växjö	22	30,5	90 %	93 %	-4 %
	Älmhult	40	28,75	85 %	48 %	36 %
Norrbottens län	Arvidsjaur	216	6	18 %	26 %	-8 %
	Jokkmokk	67	25,75	76 %	79 %	-3 %
	Kalix	1	34	100 %	97 %	3 %
	Pajala	156	19,5	57 %	14 %	43 %
	Piteå	44	28	82 %	48 %	35 %
	Älvsbyn	112	22	65 %	-	-
Skåne län	Bromölla	154	19,75	58 %	78 %	-20 %
	Burlöv	175	17,5	51 %	45 %	7 %
	Båstad	74	25,25	74 %	71 %	3 %
	Eslöv	208	10,5	31 %	-	-
	Helsingborg	102	22,5	66 %	61 %	5 %
	Hässleholm	136	20,5	60 %	58 %	3 %
	Höganäs	3	33,5	99 %	83 %	15 %
	Hörby	184	16,25	48 %	-	-
	Höör	88	24,25	71 %	61 %	11 %
	Klippan	143	20,25	60 %	56 %	3 %
	Kristianstad	12	31,75	93 %	93 %	0 %
	Kävlinge	200	13,25	39 %	49 %	-10 %
	Landskrona	213	9,5	28 %	25 %	3 %
	Lomma	74	25,25	74 %	74 %	1 %
	Lund	8	32,75	96 %	88 %	8 %
	Simrishamn	74	25,25	74 %	82 %	-7 %
	Sjöbo	84	24,5	72 %	54 %	18 %
	Staffanstorps	200	13,25	39 %	-	-

Län	Kommun	Ranking 2023	Totalpoäng 2023	Andel av totalpoäng 2023	Andel av totalpoäng 2020–2022	Differens
	Svalöv	129	21,25	63 %	53 %	9 %
	Svedala	149	20	59 %	57 %	2 %
	Trelleborg	149	20	59 %	-	-
	Ystad	48	27,75	82 %	79 %	3 %
	Ängelholm	102	22,5	66 %	59 %	7 %
	Örkelljunga	169	18	53 %	72 %	-19 %
	Östra Göinge	70	25,5	75 %	87 %	-12 %
Stockholms län	Botkyrka	129	21,25	63 %	73 %	-11 %
	Danderyd	44	28	82 %	60 %	22 %
	Ekerö	135	20,75	61 %	55 %	6 %
	Haninge	94	23,25	68 %	76 %	-7 %
	Huddinge	13	31,5	93 %	83 %	9 %
	Järfälla	70	25,5	75 %	85 %	-10 %
	Lidingö	84	24,5	72 %	-	-
	Nacka	84	24,5	72 %	72 %	0 %
	Norrtälje	177	17	50 %	74 %	-24 %
	Nykvarn	180	16,5	49 %	-	-
	Nynäshamn	194	14,25	42 %	47 %	-5 %
	Salem	210	10	29 %	58 %	-28 %
	Sollentuna	59	26,75	79 %	88 %	-9 %
	Solna	158	19,25	57 %	56 %	0 %
	Stockholm	62	26,25	77 %	79 %	-1 %
	Södertälje	77	25	74 %	81 %	-7 %
	Tyresö	102	22,5	66 %	60 %	6 %
	Täby	187	15,5	46 %	44 %	1 %
	Upplands Väsby	136	20,5	60 %	43 %	17 %
	Upplands-Bro	122	21,5	63 %	68 %	-4 %
	Vallentuna	108	22,25	65 %	60 %	5 %
	Vaxholm	207	10,75	32 %	26 %	6 %
	Värmdö	84	24,5	72 %	76 %	-3 %
	Österåker	177	17	50 %	55 %	-5 %
Södermanlands län	Eskilstuna	16	31	91 %	77 %	14 %
	Flen	112	22	65 %	63 %	2 %
	Katrineholm	48	27,75	82 %	79 %	2 %
	Nyköping	35	29	85 %	87 %	-1 %
	Oxelösund	164	18,75	55 %	-	-
	Trosa	112	22	65 %	65 %	0 %
	Vingåker	149	20	59 %	53 %	6 %
Uppsala län	Enköping	164	18,75	55 %	60 %	-5 %
	Heby	48	27,75	82 %	-	-
	Håbo	64	26	76 %	75 %	1 %
	Knivsta	143	20,25	60 %	77 %	-18 %
	Tierp	16	31	91 %	94 %	-3 %
	Uppsala	62	26,25	77 %	83 %	-6 %
	Älvkarleby	81	24,75	73 %	65 %	8 %
	Östhammar	48	27,75	82 %	78 %	4 %
Värmlands län	Arvika	133	21	62 %	45 %	17 %
	Filipstad	158	19,25	57 %	84 %	-27 %

Län	Kommun	Ranking 2023	Totalpoäng 2023	Andel av totalpoäng 2023	Andel av totalpoäng 2020–2022	Differens
	Forshaga	129	21,25	63 %	55 %	8 %
	Grums	215	9	26 %	32 %	–5 %
	Hagfors	136	20,5	60 %	65 %	–4 %
	Hammarö	180	16,5	49 %	43 %	5 %
	Karlstad	10	32,25	95 %	73 %	22 %
	Kristinehamn	56	27	79 %	73 %	6 %
	Munkfors	169	18	53 %	46 %	7 %
	Sunne	108	22,25	65 %	77 %	–12 %
	Säffle	88	24,25	71 %	75 %	–4 %
	Torsby	186	15,75	46 %	49 %	–3 %
	Årjäng	194	14,25	42 %	27 %	15 %
Västerbottens län	Dorotea	200	13,25	39 %	45 %	–6 %
	Malå	158	19,25	57 %	-	-
	Nordmaling	133	21	62 %	71 %	–10 %
	Skellefteå	24	30	88 %	81 %	7 %
	Umeå	32	29,25	86 %	86 %	0 %
	Vilhelmina	41	28,5	84 %	87 %	–3 %
	Vännäs	56	27	79 %	82 %	–3 %
Västernorrlands län	Härnösand	64	26	76 %	86 %	–10 %
	Kramfors	5	33	97 %	81 %	16 %
	Sollefteå	29	29,5	87 %	92 %	–5 %
	Sundsvall	3	33,5	99 %	95 %	3 %
	Örnsköldsvik	10	32,25	95 %	95 %	0 %
Västmanlands län	Fagersta	88	24,25	71 %	56 %	15 %
	Hallstahammar	70	25,5	75 %	66 %	9 %
	Kungsör	64	26	76 %	34 %	42 %
	Köping	194	14,25	42 %	72 %	–30 %
	Sala	20	30,75	90 %	80 %	10 %
	Skinnskatteberg	91	23,75	70 %	70 %	0 %
	Surahammar	94	23,25	68 %	62 %	7 %
	Västerås	136	20,5	60 %	75 %	–15 %
Västra Götalands län	Ale	143	20,25	60 %	40 %	20 %
	Alingsås	174	17,75	52 %	59 %	–6 %
	Bengtstors	99	22,75	67 %	67 %	0 %
	Bollebygd	204	12,75	38 %	39 %	–2 %
	Borås	35	29	85 %	88 %	–2 %
	Dals-Ed	77	25	74 %	75 %	–1 %
	Färgelanda	200	13,25	39 %	39 %	0 %
	Gullspång	187	15,5	46 %	48 %	–2 %
	Göteborg	29	29,5	87 %	88 %	–1 %
	Götene	8	32,75	96 %	94 %	2 %
	Herrljunga	143	20,25	60 %	71 %	–11 %
	Hjo	118	21,75	64 %	68 %	–4 %
	Karlsborg	99	22,75	67 %	69 %	–2 %
	Kungälv	214	9,25	27 %	59 %	–32 %
	Lerum	112	22	65 %	80 %	–15 %
	Lidköping	35	29	85 %	79 %	7 %
	Lilla Edet	169	18	53 %	-	-

Län	Kommun	Ranking 2023	Totalpoäng 2023	Andel av totalpoäng 2023	Andel av totalpoäng 2020–2022	Differens
	Mariestad	112	22	65 %	54 %	10 %
	Mark	217	5,75	17 %	-	-
	Mellerud	187	15,5	46 %	42 %	3 %
	Munkedal	99	22,75	67 %	67 %	0 %
	Mölndal	168	18,25	54 %	52 %	2 %
	Orust	13	31,5	93 %	91 %	2 %
	Partille	32	29,25	86 %	71 %	15 %
	Skara	67	25,75	76 %	48 %	27 %
	Stenungssund	118	21,75	64 %	37 %	27 %
	Strömstad	122	21,5	63 %	77 %	-14 %
	Tanum	210	10	29 %	56 %	-26 %
	Tibro	164	18,75	55 %	60 %	-5 %
	Tidaholm	164	18,75	55 %	69 %	-13 %
	Tjörn	41	28,5	84 %	91 %	-7 %
	Trollhättan	24	30	88 %	94 %	-6 %
	Uddevalla	44	28	82 %	83 %	-1 %
	Ulricehamn	94	23,25	68 %	81 %	-12 %
	Vara	192	14,75	43 %	51 %	-7 %
	Vänersborg	149	20	59 %	57 %	2 %
	Åmål	112	22	65 %	75 %	-11 %
Örebro län	Askersund	187	15,5	46 %	32 %	13 %
	Degerfors	67	25,75	76 %	71 %	5 %
	Hallsberg	206	12	35 %	27 %	8 %
	Hällefors	180	16,5	49 %	36 %	13 %
	Kumla	169	18	53 %	63 %	-10 %
	Lekeberg	198	13,5	40 %	43 %	-3 %
	Lindesberg	102	22,5	66 %	-	-
	Ljusnarsberg	177	17	50 %	79 %	-29 %
	Nora	193	14,5	43 %	43 %	-1 %
	Örebro	16	31	91 %	95 %	-4 %
Östergötlands län	Finspång	102	22,5	66 %	82 %	-15 %
	Linköping	59	26,75	79 %	89 %	-10 %
	Mjölby	143	20,25	60 %	61 %	-1 %
	Motala	23	30,25	89 %	90 %	-1 %
	Norrköping	176	17,25	51 %	56 %	-6 %
	Söderköping	108	22,25	65 %	53 %	12 %
	Vadstena	118	21,75	64 %	66 %	-2 %
	Valdemarsvik	108	22,25	65 %	72 %	-7 %
	Åtvidaberg	184	16,25	48 %	62 %	-14 %

Rapporten uttrycker nödvändigtvis inte Naturvårdsverkets ställningstagande. Författaren svarar själv för innehållet och anges vid referens till rapporten.

Sveriges friluftskommun 2023

Kommunerna har en nyckelroll i friluftslivsarbete. I kommunal planering kan tillgång till natur för friluftsliv och attraktiv tätortsnära natur säkerställas. Barn och ungdomar kan genom skolan utöva friluftsliv, lära sig om allemansrätten och få en naturförståelse. Friluftsliv kan bidra till både fysisk och psykisk hälsa. Vi vill stimulera kommunernas arbete. Därför genomför vi undersökningen och delar ut pris till Sveriges friluftskommun och uppmärksammar Årets förbättrare. Priset delas ut av Naturvårdsverket i samarbete med Svenskt Friluftsliv och Sveriges Fritids- och kulturchefs-förening. Undersökningen har gjorts sedan 2010 och vi följer utvecklingen. Många kommuner visar på förbättringar i årets undersökning bland annat noteras att fler samverkar över kommungränser. Vår förhoppning är att arbetet med Sveriges friluftskommun ska stimulera fler att arbeta aktivt och strategiskt med friluftslivsfrågorna.